

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta
Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Princezna Kaguja v populární kultuře

Princess Kaguya in Popular Culture

Olomouc 2023 Natálie Doležalová
Vedoucí diplomové práce: Mgr. David Grant

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne 9.12.2023

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Davidu Grantovi za odborné vedení této práce, jeho cenné rady a trpělivost. Také bych chtěla poděkovat svým blízkým za podporu během celého mého studia.

Anotace

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu a transformaci postavy princezny Kaguji známé z díla Taketori monogatari (Příběh o sběrači bambusu) v kontextu současné japonské animované tvorby. Práce si dává za cíl zjistit, co spojuje námi vybrané postavy s postavou původní, ale také to, jakým směrem se postava princezny Kaguji vyvíjí. Co se týče metodologie, v první části práce použijeme sekundární literaturu a přímou analýzu Taketori monogatari, druhá část pak bude přímou analýzou vybraných seriálů či filmů. Základem analýzy bude vnitřní a vnější charakteristika postav. Analyzovaných postav bude pět, a to celkem ze čtyř anime.

Počet stran: 44

Počet znaků: 78 943

Počet titulů použité literatury: 25

Klíčová slova: Taketori monogatari, Příběh o sběrači bambusu, princezna Kaguja, japonská literatura, populární kultura, anime

Obsah

Úvod	8
Metodologie	9
1. Příběh o sběrači bambusu.....	11
1.1 Děj	13
1.2 Charakterizace princezny Kaguji.....	15
1.4 Další postavy a jejich vztah k princezně Kaguje.....	17
1.4.1 Sběrač a jeho žena.....	17
1.4.2 Císař	18
1.4.3 Vznešení pánové	18
1.5 Shrnutí	19
2. Různá „zpracování“ Kaguji.....	20
2.1 Manga	20
2.2 Astronomie	20
2.3 Počítačové hry	21
2.4 Další zmínky	21
3. Kaguja v anime.....	23
3.1 Příběh princezny Kaguji	24
3.2 Naruto	28
3.3 Inujaša.....	31
3.4 Sailor Moon	34
4. Shrnutí	38
Závěr.....	40
Annotation	41
Bibliografie.....	42

Seznam obrázků

- Obrázek č. 1. První setkání Sběrače a princezny, Zdroj: *Příběh o princezně Kaguje* [*Příběh princezny Kaguji*, かぐや姫の物語] [film]. Režie TAKAHATA ISAO. Japonsko: Studio Ghibli [株式会社スタジオジブリ], 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.]. Překlad titulků: Petr Štádl. 2013.25
- Obrázek č. 2. Ócucuki Kaguja s otevřeným třetím okem, Zdroj: *Naruto: Šippúden* [ナルト 疾風伝]. 21. řada, 1.-16. díl [televizní seriál]. Režie DATE Hajato. Japonsko: テレビ東京 [TV Tokyo], 2016.30
- Obrázek č. 3. Kaguja během boje s Inujašou, Zdroj: *犬夜叉 鏡の中の夢幻城* [*InuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*] [film]. Režie ŠINOHARA Tošija. Japonsko: 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.], 2002.33
- Obrázek č. 4. Princess Snow Kaguya, Zdroj: *美少女戦士セーラームーンS かぐや姫の恋人* [*Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice*] [film]. Režie ŠIBATA Hiroki. Japonsko: 東映株式会社 [TOEI COMPANY, LTD.], 1994.35
- Obrázek č. 5. Luna proměněná v princeznu Kaguju, Zdroj: *美少女戦士セーラームーンS かぐや姫の恋人* [*Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice*] [film]. Režie ŠIBATA Hiroki. Japonsko: 東映株式会社 [TOEI COMPANY, LTD.], 1994.36

Ediční poznámka

Japonská jména jsou uváděna v pořadí běžném pro japonštinu, tedy s příjmením na prvním místě a osobním jménem na druhém místě. Pro přepis japonských jmen a výrazů je použita česká transkripce.

Pokud nebude mít uvedený jev nebo jméno český název a bude třeba jej z nějakého důvodu pojmenovat anglicky, bude tato skutečnost zmíněna v poznámce pod čarou.

Všechny překlady jmen postav v *Taketori monogatari* budou vycházet ze slovenského překladu I. Rumánka. Pokud tomu tak nebude, bude tato skutečnost uvedena v poznámce pod čarou.

Citace ze slovenštiny zůstanou ponechané v původním znění, z angličtiny a japonštiny budou přeložené do češtiny autorkou práce.

K názvu díla *Příběh o sběrači bambusu* bude odkazováno převážně jako *Taketori* nebo *Taketori monogatari*.

Úvod

Ačkoliv dílo nese název *Taketori monogatari*, tedy *Příběh o sběrači bambusu*, jeho hlavní postavou je princezna Kaguja, magická bytost, která sestoupila na Zem z Měsíce. Příběh o dívce, která přišla na Zemi a uchvátila srdce všech okolo sebe, je nám znám již přes tisíc let, přesto si zachovává jistou tajemnost. Za dobu své existence se nutně musel změnit, už jen kvůli tomu, že došlo k bezpočtu překladů ze starší japonštiny, ale i kvůli lidským chybám při přepisu. Jedná se o příběh, který je dodnes populární a odkazy na jeho postavy nalezneme na mnoha místech, třeba i v názvech astronomických těles. V této bakalářské práci se proto podíváme na to, jakým způsobem se princezna Kaguja, ústřední postava celého příběhu, transformovala v současné popkultuře. Zajímat se budeme konkrétně o to, jakou podobu má tato postava v současné japonské animované tvorbě, neboli v anime.

Práce bude rozdělena na čtyři části. V první části se podíváme na původní Příběh o sběrači bambusu. Nejprve zmíníme dobu vzniku díla a popíšeme jeho děj. Dále charakterizujeme samotnou princeznu Kaguju, ale i ostatní postavy, které jsou důležité pro vývoj hlavní postavy. Ve druhé kapitole se krátce podíváme na princeznu Kaguju mimo anime, zmíníme příklady toho, kde se její jméno vyskytuje. Bude se jednat o mangu, počítačové hry, ale například i o astronomii a další případy. Třetí, pro práci stěžejní kapitola, se bude zabývat různými postavami v několika animovaných filmech/seriálech. Těmito díly jsou *Příběh princezny Kaguji*, *Naruto: Šippúden*, *InuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass* a *Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice*. Nejprve vždy film nebo seriál představíme, poté shrneme děj související se zkoumanou postavou, a nakonec zanalyzujeme samotnou postavu a porovnáme ji s postavou původní. Ve čtvrté kapitole pak vezmeme poznatky z předchozí kapitoly, svá zjištění shrneme a vyvodíme, jaké tendence se na základě zkoumaných děl projevují v moderním pojetí princezny Kaguji a jejího příběhu. Jinými slovy, cílem práce je analyzovat vybrané postavy a určit, co je spojuje s původním příběhem a s princeznou Kagujou samotnou. Také chceme zjistit, jakým směrem se tato postava vyvíjí.

Metodologie

Na postavu Kaguji budeme pohlížet z pohledu čtenáře, který nezná původní myšlenky autora příběhu, a který si tak musí vytvořit vlastní interpretaci. Je tomu tak zejména proto, že nejen že je příběh velmi starý, ale také nevíme téměř nic o jeho autorovi, pouze to, že nejspíš pocházel ze šlechtického rodu.¹ Překlad od I. Rumánka,² ze kterého budeme primárně vycházet, byl přeložen z moderního přepracování Sakakury Acujošiho (坂倉篤義)³ z roku 1970. Toto přepracování pak vychází z Mutóova rukopisu (Mutó-hon, 武藤本)⁴ z konce 16. století. Do současné doby se samozřejmě zachovalo mnoho dalších verzí příběhu, tento je ale považován za jeden z nejlepších a nejužitečnějších.⁵

V první části této práce, která se věnuje zejména charakterizaci původní postavy princezny Kaguji a postav s ní souvisejících, budeme k analýze těchto postav přistupovat ze dvou různých hledisek. Bude se jednat o přímou definici, ale i o nepřímou prezentaci. Ty vysvětluje B. Fořt následovně: „... přímá definice se vztahuje k tomu, co je nám o postavě explicitně řečeno, nepřímá prezentace se vztahuje k tomu, jak postava koná.“⁶ Když tento citát více rozvedeme, znamená to, že přímou definicí nám autor výslovně popisuje zejména to, jak postava vypadá, případně jaké má základní povahové vlastnosti. Oproti tomu nepřímá prezentace čerpá právě z toho, jak postava mluví, jak se chová vzhledem ke svému okolí a jak reaguje na určité situace, kterým je vystavena. Zatímco přímá definice poskytuje čtenáři poměrně omezený prostor pro fantazii, nepřímá prezentace je v tomto ohledu poněkud volnější. V této první části práce se budeme opírat právě o studii B. Fořta.

Budeme se snažit zachovat si během analýzy co největší objektivitu s tím, že některé aspekty příběhu lze interpretovat různými způsoby. Do nepřímé definice se také řadí použití vlastních jmen, které slouží především jako referenční význam, který odkazuje k

¹ ŠVARCOVÁ, Zdeňka. Japonská literatura. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0999-1. S. 245

² Ivan R. V. Rumánek (*1967) je slovenský japanolog, který se zabývá mimo jiné překladatelstvím, japonským divadlem a historií japonštiny.

³ Sakakura Acujoši (1917-1994) byl japonský jazykovědec a nositel Řádu vycházejícího slunce (旭日中綬章, řád udílený císařem za vynikající úspěchy). Významně přispěl do oblasti japonského jazyka například sestavením *Slovníku klasického japonského jazyka* (古語大辞典) nebo právě překladem *Takekori monogatari* (Příběhu o sběrači bambusu, 竹取物語).

⁴ Jedná se o rukopis, který byl jednu dobu považován za nejstarší dochovaný přepis *Takekori monogatari*, a který obsahuje různé verze tohoto příběhu.

⁵ RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávanie o Zberačovi bambusu. Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S.66

⁶ FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. ISBN 978-80-85778-61-8. S.64

„shluku“ vlastností, jenž tvoří postavu.⁷ V našem případě budou vlastní jména některých postav odkazovat na jejich zaměstnání nebo jejich „úkol.“⁸ V takovém případě bude tato skutečnost vysvětlena u první zmínky jména postavy. Další důležitou součástí správné charakterizace postavy je rozdělení na charakteristiku vnější a vnitřní, tedy jednoduše řečeno, popis vzhledu postavy a popis jejího chování a vlastností. V této práci využijeme oba druhy, vnitřní charakteristiku především v první části. Vnější charakteristiky bude využito zejména v druhé části, která pracuje s vizuální tvorbou.⁹

FOŘT také zmiňuje problematiku existence postav a vysvětluje dva přístupy k pojetí, jak tuto problematiku pojmout: „... zatímco strukturalistický (*sémiotický*) přístup chápe literární postavu jakožto textový fenomén, a jako takový druh fenoménu ji i zkoumá, druhý přístup, který bychom mohli pracovníčně označit za *mimetický*, nahlíží na literární postavu jako entitu, která vykazuje zásadní podobnosti se svými reálně žijícími protějšky, a používá pro její průzkum nástroje z oblasti estetiky, filozofie či psychologie.“¹⁰ Dále ovšem uvádí, že i přes toto rozdělení většinou postavy chápeme jako lidské, tedy nám podobné, ne jen jako shluk určitého textu, a tak automaticky počítáme s tím, že se budou chovat jako lidé.¹¹ V této práci budeme přistupovat k postavám přesně takto – jako k žijícím reálným lidem. Jejich analýza bude však samozřejmě vycházet pouze z textu příběhu.

V druhé části práce pak bude, jak již bylo zmíněno, kladen důraz také na aspekt vizuální. Stejně jako v první části práce přistoupíme k postavám z hlediska jak přímé definice, tak i nepřímé prezentace s tím, že bude převažovat hlavně nepřímá prezentace, a to z důvodu, že se v analyzovaných filmech či seriálech vyjma ostatních postav nevyskytuje role vypravěče, který by nám zkoumanou postavu více popisoval. Podíváme se také na charakteristiku vnitřní a vnější, přičemž vnější charakteristice bude možné věnovat větší pozornost než v první části práce. Protože druhá část práce bude založena v podstatě pouze na analýze zkoumaných postav, bude tato část obsahovat menší množství zdrojů, které budou obsahovat převážně právě zkoumanou animovanou tvorbu.

⁷ FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. ISBN 978-80-85778-61-8. S.72-73

⁸ Například v české pohádce Lotrando a Zubejda od režiséra Karla Smyczka je postava starého Lotranda a jeho jméno jasně napovídá, že bude buď zápornou postavou nebo bude jeho zaměstnání ne úplně pozitivního charakteru.

⁹ Vizuální tvorbou zde myslíme to, že například v anime, se kterými budeme pracovat v druhé části práce, hraje svou roli nejen příběh, ale i vizuální podoba postav.

¹⁰ FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. ISBN 978-80-85778-61-8. S.57

¹¹ Tamtéž. S.59

1. Příběh o sběrači bambusu

Příběh o sběrači bambusu (Taketori monogatari, 竹取物語) se řadí vedle kronik, jako jsou *Kodžiki* (Zápisky o starých věcech, 古事記, 712)¹² a *Nihonšoki* (日本書紀, 720)¹³, mezi jednu z nejstarších dochovaných děl klasické japonské literatury. Přesný rok vzniku díla ani jeho autor nejsou známi, období jeho vzniku je ale odhadováno na 9.-10. století, tedy do období Heian (*Heian džidai*, 平安時代).¹⁴ Tradičně se za autora pokládá literát a císařský archivář Ki-no Curajuki (紀貫之, 872?-945), je ale pravděpodobné, že je příběh výsledkem řady přepracování před i po Ki-no Curajukim.¹⁵ Do dnešní doby se zřejmě nedochoval žádný rukopis příběhu z období starověku,¹⁶ jelikož veškerá literatura zmiňuje pouze pozdější verze. Nejstarší kopie je datována na konec 16. století a další pocházejí z období Edo (*Edo džidai*, 江戸時代, 1603-1867) v podobě *ehon* (絵本),¹⁷ obrázkových knih, svitků *emakimono* (絵巻物)¹⁸ a *hanpon* (版本),¹⁹ tisknutých knih.²⁰

Taketori monogatari se řadí do skupiny *cukuri monogatari* (作り物語) neboli smyšlených příběhů. Jde tedy o příběh, který většinou nemá pevný základ ve skutečné historické události, vyskytují se v něm nadpřirozené jevy atp. Nejedná se však většinou o pohádky nebo o mýty, protože mnohé příběhy ukazují poměrně dobrou historickou konkrétnost

¹² Kronika *Kodžiki* obsahuje přes 1000 příběhů, které vychází z jiných kronik, mýtů a legend. Její sestavení nařídil v 7. století císař Tenmu. V současné době existují pouze přepisy kroniky, původní verze se nedochovala.

¹³ Kronika *Nihonšoki* funguje na rozdíl od *Kodžiki* jako čistě historický spis, přičemž pokrývá podobné časové období jako *Kodžiki*. I tuto kroniku nechal sestavit císař Tenmu v 7. století. Všeobecně se předpokládá, že tato kronika měla fungovat jako kniha, která bude cizincům doklášat dlouhou historii Japonska.

¹⁴ Období Heian se datuje na roky 794-1185/1192. Z pohledu literatury se mu přezdívá „klasické“ období, jelikož v té době došlo k největšímu rozkvětu japonské literatury.

¹⁵ RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávanie o Zberačovi bambusu. Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S. 65.

¹⁶ Přestože v evropských dějinách se toto období již považuje za středověk, dle Reischauera končí starověk až roku 1185 založením kamakurského šógunátu.

REISCHAUER, Edwin. *Dějiny Japonska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-843-8. S.347

¹⁷ Ehon byly obrázkové knihy natisknuté na dřevěných destičkách. Historicky existovaly již v období Nara (*Nara džidai*, 奈良時代, 710-794) jakožto Buddhistické předměty, ale jejich popularita byla největší ke konci období Edo, kdy vznikaly především komerční výtisky.

¹⁸ Emakimono byly svitky, které obsahovaly známé příběhy. Tyto svitky se postupně odmotávaly a čtenáři se tak hlavně pomocí obrázků postupně ukazoval celý příběh.

¹⁹ Jednalo se o rukopisy, které byly následně znásobeny pomocí knihtisku.

²⁰ BEHR, Maiko R. The Tale of the Bamboo Cutter: A Study in Contextualization: An annotated translation and critical examination of the Taketori monogatari with special attention to Tanaka Ōhide's Monogatari kai commentary [online]. University of British Columbia, 1998 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://open.library.ubc.ca/soa/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0099246?o=1>. Disertační práce. S.16

a problematiku tehdejší doby. Zároveň se autoři často inspirovali konkrétními typy osob, které se vyskytovaly v jejich okolí.²¹ První zmínku o *Taketori monogatari* lze najít v *Gendži monogatari*,²² kde je příběh označován za předchůdce všech románů. Tento fakt dokazuje, že byl už v této době považován za dílo dost významné na to, aby se o něm zmiňoval i jiný příběh. Behr píše: „Zdá se, že zmínka o příběhu v *Gendži monogatari* naznačuje, že *Taketori* bylo ve své době respektováno jakožto základ narativní fikce...“²³

Samotné *Taketori monogatari* jako takové je také dokladem proudění čínského vlivu do Japonska, zde například v podobě velebení Měsíce.²⁴ Postupným přejímáním se dostal do japonské kultury v takové míře, že je oslavován i v dnešní době v podobě svátku *ocukimi* (お月見)²⁵, který se slaví na podzim. Jako další příklad můžeme uvést horu Pcheng-laj. Jedná se o legendární horu, na které měli údajně žít žili nesmrtelní lidé.²⁶ Údajně šlo o ostrov mezi Čínou a Japonskem, na kterém rostly drahokamy na stromech a vše bylo pokryto zlatem a stříbrem. Legenda byla zřejmě převzata, ovšem s tím, že japonský název této ostrovní hory je *Hórai* (蓬莱).

Přestože autor ani doba vzniku *Taketori monogatari* nejsou známy, patří tento příběh mezi velmi významná díla nejen heianské, ale i celkově japonské literatury. Řadí se mezi druh smyšlených příběhů, na jehož vznik měla vliv čínská kultura, která v době jeho vzniku v Japonsku působila. V další části se podíváme na samotný děj *Taketori monogatari*.

²¹ Mezi tento druh příběhů se řadí například i *Gendži monogatari* (podrobněji poznámka 20).

²² *Příběh prince Gendžiho* (*Gendži monogatari*, 源氏物語) od dvorní dámy Murasaki Šikibu (紫式部) je vrcholné dílo Heianské kultury. Jedná se o čtyřdílný román vyprávějící o životě prince Gendžiho. Právě v díle Murasaki Šikibu lze pozorovat inspirace skutečnými žijícími lidmi, jelikož její příběh vychází z deníků, které si psala.

²³ BEHR, Maiko R. *The Tale of the Bamboo Cutter: A Study in Contextualization: An annotated translation and critical examination of the Taketori monogatari with special attention to Tanaka Ōhide's Monogatari kai commentary* [online]. University of British Columbia, 1998 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://open.library.ubc.ca/soa/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0099246?o=1>. Disertační práce. S.15

²⁴ RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávanie o Zberačovi bambusu. *Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR*. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S.65

²⁵ Během tohoto svátku, který většinou připadá na září nebo říjen, se lidé vydávají v noci ven a obdivují krásu měsíce.

²⁶ NG, Wai-ming. *Imagining China in Tokugawa Japan: Legends, Classics, and Historical Terms*. New York: SUNY Press, 2019. ISBN 978-1-4384-7308-6.

1.1 Děj

Příběh začíná v bambusovém háji, kde starý muž jménem Sasaki no Mijacuko²⁷ sbírá bambus, ze kterého poté se svou ženou vyrábí různé předměty, jejichž prodejem se živí. Jednoho dne Sběrač nalezne zářící bambus, v němž sedí malá dívka. Sběrač ji odnese domů a se ženou ji vychovávají jako vlastní. Dívka velmi rychle vyroste a stane se z ní krásná žena, kterou pojmenují Najotake no Kaguja-hime, neboli panna Kaguja, Půvab bambusu.²⁸ Jelikož sběrač po nalezení dívky nachází v dalších bambusových stvolech zlato, uspořádá Kaguje slavnost, která trvá tři dny. Zprávy o Kagujině kráse se roznesou po celé zemi a muži se snaží získat ji za svou ženu. Kaguja se nikomu z nich neukáže, a tak nakonec zbude jen pět urozených mužů, kteří o ni stále stojí. Těmto pánům Kaguja zadá úkoly s tím, že si toho, kdo svůj úkol splní jako první, vezme za manžela. Požádá o pět předmětů: Buddhovu svatou Kamennou misku, zlatou větev ověšenou drahokamy z hory Pchenglaj, plášť z ohnivě myši, klenot z dračího hrdla a v neposlední řadě „lehkodětnou mušli,“ která údajně ulehčuje narození dítěte.²⁹ Vznešení pánové se tedy vydají za svými úkoly, ani jeden z nich však není schopen přinést Kaguje skutečně to, o co je požádala. Někteří úkol nesplní vůbec, někteří se naopak snaží podvádět a přinést podvrh.

O nevidané kráse princezny Kaguji se dozví také samotný císař Svaté Brány (Mikado, 御門)³⁰ a přeje si, aby odešla k němu do paláce. Kaguja ho ovšem odmítá i poté, kdy za ní osobně přijede, když se jí císař pokouší polapit, stane se průsvitnou. Císař pochopí, že o něj nemá zájem a brzy odjede. V tu dobu si Kaguja již uvědomuje, že nepochází ze Země. Po třech letech dostane zprávu z Měsíce, že si pro ni přijde její lid, což rozesmutní nejen Kaguju samotnou, ale i její rodiče a služebnictvo. Císař nechá jejich dům obestavět vojáky, aby zabránil nebešťanům odnést Kaguju pryč. V noci nebešťané sestoupí na oblacích z Měsíce a všichni, kdo je vidí, přijdou o odhodlání se jim vzpírat. Kaguja je však magickou silou vytažena z domu. Před tím, než odejde, loučí se se svými pozemskými rodiči. Poté vypije elixír nesmrtelnosti a nebešťané jí oblečou nebeské roucho z peří, tzv. *hagoromo* (羽衣).³¹ Kaguja okamžitě

²⁷ Sběračovo jméno se liší překlad od překladu, tato verze odpovídá překladu I. Rumánka. Další verzi jména je například Sanuki no Mijakko (D. Keen). Často se také označuje pouze jako Taketori no Okina (竹取翁), tedy Sběrač bambusu.

²⁸ Dále uvádíme její jméno jako Kaguja nebo princezna Kaguja. Přídomek „Půvab bambusu“ odkazuje k faktu, že byla nalezena v bambusovém stvolu.

²⁹ S ohledem na příběh jde zřejmě o jakýsi talisman, který se dá získat jen od vlaštovky, která právě snáší vejce.

³⁰ Jméno Mikado je vlastně všeobecný zdvořilostní výraz pro japonského císaře, který je údajně přímým potomkem šintoistické bohyně Slunce Amaterasu. Dnes se v japonštině používá spíše výraz *tenno* (天皇).

³¹ Tento výraz je používán v japonském buddhismu, ale jeho původ můžeme hledat i v čínském buddhismu. *Hagoromo* se vyskytuje i v jiných japonských příbězích, ve kterých figurují nebešťané.

zapomene na všechny strasti pozemského života a odlétá s ostatními zpět na Měsíc. Příběh končí u císaře Sváté Brány, který od Kaguji dostane dopis a zbytek elixíru nesmrtelnosti. Císař oba tyto předměty nechá odnést na vrchol hory v krajině Suruga³² a spálit je.

V dnešní době existuje veliké množství různých zpracování původního příběhu. Vznikají například zjednodušené verze pro děti, kde je příběh prezentován spíše jako pohádka. Mnohdy dochází ke změně úkolů, které Kaguya zadává, nebo třeba ke snížení počtu zájemců o její ruku. Velký podíl na těchto změnách má i to, že se lidem pomíchaly příběhy s podobnými náměty nebo motivy.³³ Domníváme se, že je tomu tak proto, aby byl příběh jednodušší na pochopení. Pokud jde například právě o úpravu příběhu tak, aby byl lehčí na pochopení pro děti, bylo by zbytečné vyprávět jim o lehkodětné mušli a místo toho se použije úkol, který bude dětem bližší a lépe jeho koncept pochopí. Vypravěč také může chtít pomocí příběhu vyjádřit jinou myšlenku, než ke které by původní příběh sváděl, takže některé části vyzdvihne a jiné naopak zkrátí.³⁴ K těmto změnám dochází nejen díky ústní slovesnosti již od pradávna. V průběhu let taktéž vzniklo mnoho interpretací příběhu.

Taketori monogatari vypráví o dívce, která přišla z Měsíce, která si toho však není vědoma. Je velmi krásná a uchází se o ni veliké množství mužů, včetně císaře. Princezna Kaguja však o nikoho nemá zájem a tak vymýšlí nesplnitelné úkoly pro své nápadníky. Spřátelí se s císařem, ale nakonec si uvědomí, že patří na Měsíc a neochotně se na něj vrací. Zjistí se, že princezna byla vlastně na Zemi vyslána za trest, aby okusila lidské city a bolest spojenou s nimi. Proč se vlastně princezna Kaguja objeví na Zemi, se čtenář dozvídá téměř až v závěru příběhu, kdy z Měsíce sestoupí Nebešťané. Ukazuje se, že sem byla poslána za trest, neříká se zde ale, jakého prohřešku se dopustila. V konečném důsledku možná ani není tak důležité, jak se Kaguja prohřešila. Ovšem, jak uvidíme na některých příkladech v další části práce, tato „absence“ prohřešku dává prostor pro představivost v moderním pojetí příběhu. V druhé

IWAO, Seiči a Taró SAKAMATO. 18. Hagaromo densetsu. In: *Dictionnaire historique du Japon*. 1981, s. 9-10. Dostupné z: www.persee.fr/doc/dhjap_0000-0000_1981_dic_7_1_890_t2_0009_0000_4. S.9

³²Jedná se o horu Fudži (富士山). Znaky 富士山 můžeme přeložit např. jako „hora s velkým množstvím samurajů“ (富 – hojnost/bohatství, 士 – samuraj, 山 – hora). Ta byla takto pojmenována právě po tom, co na ni vystoupalo mnoho bojovníků, aby spálili Kagujiny dary.

³³TANAKA, Ōhide in: BEHR, Maiko R. *The Tale of the Bamboo Cutter: A Study in Contextualization: An annotated translation and critical examination of the Taketori monogatari with special attention to Tanaka Ōhide's Monogatari kai commentary* [online]. University of British Columbia, 1998 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://open.library.ubc.ca/soa/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0099246?o=1>. Disertační práce. S.10

³⁴S tímto konceptem pracuje například současná autorka fantasy románů pro dospívající Holly Blacková (*1971) ve své knize *Jak se král Země vil naučil nenávidět příběhy* (How The King Of Elfhame Learned To Hate Stories). Vypráví v něm několikrát ten samý příběh, ale pokaždé jsou jeho postavy vybarveny trochu jinak a tím z příběhu vyjde jiné ponaučení. V případě *Taketori monogatari* nejde o jednoho autora, který by vytvořil několik verzí, ale toto alterování je podobné.

podkapitole se pustíme do samotné analýzy charakteru princezny Kaguji, po které bude následovat podkapitola o ostatních postavách relevantních k našemu tématu.

1.2 Charakterizace princezny Kaguji

Detailně analyzovat charakter hlavní postavy se zdá na jednu stranu jako poměrně obtížný úkol, na druhou stranu velmi snadný. Obtížný z toho důvodu, že přestože je Kaguja protagonistkou, nemá v příběhu velký počet promluv. Velká část příběhu se věnuje jejím nápadníkům a jejich snaze splnit úkoly. Oproti tomu je prostor ponechaný pro Kagujinu reakci na dary poměrně malý. Přesto je však snadné odhadnout její osobnost skrze popis ze třetí osoby a motivy za její promluvu, jelikož se vyjadřuje poměrně přímočaře. Můžeme si povšimnout, že autor příběhu se téměř nevěnoval vnějšímu popisu Kaguji. Dá se tedy předpokládat, že v období vzniku tohoto díla bylo důležitější zachytit vnitřní charakter postav, a proto se autor uspokojil s jednoduchým popisem princezny.

Vzhledově se toho tedy o princezně Kaguje příliš nedozvídáme, na pár místech je ale přeci jen alespoň trochu popsána. Dozvídáme se, že taková kráska, jako je ona, na světě jinde není. To zmiňuje nejen vypravěč, ale pomyslí si to i císař, a to hned dvakrát. Také se příběh zmiňuje o tom, že Kaguja právě svou krásou rozzáří celý dům do posledního místečka, a že Sběrač se na ni chodil dívat kdykoliv, když ho něco trápilo nebo měl špatnou náladu. Můžeme tedy předpokládat, že byla opravdu krásná, což byl konec konců hlavní důvod, proč o ni mělo zájem tolik mužů.

Z příběhu je evidentní, že Kaguja chová vřelé city k adoptivním rodičům a vytvoří si i přátelské pouto s císařem. Co se týče jejích rodičů, považuje je za své vlastní a přijde jí samozřejmé, že by je měla poslouchat tak, jako každé jiné dítě: „Akože by som nepočúvala všetko, čo mi poviete?“ vetí mu panna Kaguja. „Nie je mi nič známe, že by som bola prevtelenou butosťou. A mojimi rodičmi ste predsa vy!“³⁵ V této replice taktéž dává jasně najevo, že si nemyslí, že by byla magickou bytostí, považuje se za obyčejnou smrtelnicí. Když se poté otci vzpírá, je jí i přesto líto, že tak činí. Dále vyjadřuje svůj smutek nad tím, že nikdy neuvidí své rodiče stárnout a že jim samotným způsobuje smutek, protože odchází. Ke kladné charakteristice princezny přispívá i její přístup k ostatním lidem. Příběh například zmiňuje to, že sluhové z domu byli smutní, když se dozvěděli, že by jejich princezna odešla. To naznačuje, že byla mezi služebníky oblíbená, chovala se k nim tedy pravděpodobně laskavě a spravedlivě. Právě spravedlivost ukazuje v případě kovářů, kteří vyrobili zlatou větev pro prince

³⁵ RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávanie o Zberačovi bambusu. Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S.67

Kuramočiho, kterým zaplatí za jejich práci, přestože nemusí. Zřejmě tušila, že princ by jim peníze nedal. O jejím chování vůči ostatním lidem (kromě rodičů a nápadníků) není v příběhu mnoho zmínek, ale na základě těchto drobných narážek můžeme soudit, že Kaguja měla ráda nejen své rodiče, ale i lidi jako takové. Stejně tak měla ráda samotnou Zemi, na které si zvykla, a kde mohla zde projevovat své city a užívat si její světskou krásu.

Důvodem, proč je někdy považována za chladnou, může být její přístup k pěti urozeným pánům. Ze vzájemné komunikace s některými z nich působí, jako by jim chtěla dělat naschvály a možná je i zesměšnit. Tato část příběhu je velmi sociálně kritická a poukazuje na chování tehdejších dvořanů. Například když princ Išicukuri³⁶ přinese falešnou Buddhovu misku, svou básní se mu Kaguja lehce vysměje za to, že si nedal ani práci s tím, aby našel misku, která by alespoň trochu zářila. Pravdou ale bude spíše to, že vymyslela takto obtížné úkoly, aby zjistila, či city k ní jsou opravdu ryzí, a kdo ji nechce pouze jako „trofej,“ která se podvolí jeho vůli. Proto bychom ji nejspíš měli popsat jako opatrnou a uvážlivou nežli chladnou. Navíc v případě ministra zprava Abeho, který donese údajné ohnivě roucho, vyjadřuje lítost, že se musela zničit tak nádherná věc jen proto, aby se zjistila pravda o jeho pravosti. V případě středního rádce Isonokamiho cítí smutek z toho, že kvůli ní přišel o život.

Jedním ze zajímavých rysů Kagujiny osobnosti je to, že není příliš sebevědomá. To se ukazuje v části příběhu „Císařské námluvy.“ Kromě toho, že se princezna Kaguja zdráhá podvolit se císaři a tvrdí, že raději zemře, než aby sloužila na jeho dvoře, zdráhá se předstoupit před dvorní dámu se slovy: „Veď ani nie som pekná.“³⁷ Jasně si o sobě myslí, že není krásná, i když jsou zmínky o jejím půvabu rozesety po celém příběhu. Samotný císař ji vidí jako čarokrásnou a plnou světla a množství jejích nápadníků také mluví o opaku. Dalším dokladem o jejím nízkém sebevědomí je báseň, kterou císaři posílá. Pochybuje o tom, že by byla pro císaře jakkoliv cenná, když celý život žije na venkově. Píše:

„Mach a býlie len –
tam pod nimi za roky
prežívala som
tak čo za trón z klenotov
možeš len na mne vidieť?“³⁸

³⁶Jméno Išicukuri (石作) znamená ve volném překladu „Výrobce kamene (石 – kámen, 作 – výroba),“ jeho jméno se tedy dá snadno spojit právě s jeho úkolem – nalézt Buddhovu kamennou misku.

³⁷RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávania o Zberačovi bambusu. Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S.78

³⁸Tamtéž. S.80

V této podkapitole jsme se zaměřili na analýzu charakteru princezny Kaguji. Větší část jsme věnovali vnitřní charakteristice, jelikož o vnější se z původního textu kromě toho, že byla princezna Kaguja velmi krásná, mnoho nedozvídáme. Z jejího chování se přikláníme k názoru, že je to postava, která miluje lidské bytosti, zejména své rodiče, je spravedlivá a laskavá. Na druhou stranu je ale také opatrná, co se ostatních lidí týče, zejména jejich nápadníků. Také se ukázalo, že si není moc jistá sama sebou, jak jsme mohli vidět na několika místech příběhu.

1.4 Další postavy a jejich vztah k princezně Kaguje

V této podkapitole se krátce zaměříme na vedlejší postavy *Taketori monogatari*. Jedná se o postavy, které nám pomáhají poznat blíže postavu princezny Kaguji. Jak píše S. Rimmon-Kenanová: „Postavy bez rozvoje jsou často postavami vedlejšími, plnícími určitou funkci, jež přesahuje postavu samotnou (např. představují společenské prostředí, v němž jedná hlavní postava).“³⁹ Příklad v citaci uvádí představení společenského prostředí, což je taktéž důležité, ale v rámci této práce ne zásadní. Ve zkratce tedy vysvětlíme, jaký vztah mají k princezně Kaguje, případně jak jí v průběhu příběhu ovlivnily. Do tohoto výběru jsou zahrnuty postavy, které se často objevují nebo zmiňují v současné popkultuře vedle Kaguji, proto je tedy důležité věnovat jim samostatnou podkapitolu.

1.4.1 Sběrač a jeho žena

Sasaki no Mijacuko, tedy Sběrač bambusu, je první postava, se kterou se v příběhu setkáváme. Pravděpodobně se živí prodejem výrobků z nasbíraného bambusu, s čímž mu pomáhá manželka. Jeho věk není úplně jasný, protože na začátku příběhu říká, že mu je přes sedmdesát roků a nazývá sám sebe dědečkem, ale později, když už s nimi Kaguja žije přes tři roky, zmiňuje, že teprve letos oslavil padesát let. Je otázkou, proč se jeho věk v průběhu příběhu změní. Je možné, že jde pouze o chybu v přepisu, k níž došlo už ve starších verzích, nebo se sám autor spletl a zapomněl, že už mu věk přidělil. Sběrač se k princezně chová jako otec, doufá, že si najde dobrého manžela a velmi se stará o její blahobyt. Má ji rád a když se dozví, že musí odejít, rozpláče se a říká: „Ako by sme to mohli dopustiť? To by som musel zomrieť!“⁴⁰ Zároveň ale pociťuje, že Kaguja není obyčejný člověk, takže se k ní chová s úctou a respektuje všechna její přání. Jak již bylo zmíněno výše, i ona ho respektuje a považuje za svého pravého otce.

³⁹ RIMMON-KENAN, Shlomith. *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001. Strukturalistická knihovna. ISBN 80-729-4004-X. S.49

⁴⁰ RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávania o Zberačovi bambusu. *Nový Orient*: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302. S.81

O Sběračově ženě se toho příliš nedozvídáme. V závěru příběhu však objímá Kaguju a snaží se ji ochránit před Nebešťany, můžeme tedy předpokládat, že jejich vztah byl jako vztah matky s dcerou.

1.4.2 Císař

Císař Svaté Brány je poslední z mužů, kteří se pokouší o Kagujinu přízeň. Nejprve k ní pošle vznešenou dámu jako posla, ale nakonec za ní sám přijede. Sběrač se mu pokouší vysvětlit, že jej Kaguja nepřijme a nechce se stát jeho ženou, ale po nabídce úřednické čapky ho obrátí na svou stranu. I tak ho však odmítne a císař se pokusí přinutit ji k odchodu do paláce. Až ve chvíli, kdy se Kaguja „zprůsvitní“, si uvědomí, že ji nemůže získat. Napíše pro ni alespoň dopis, a tak se postupně spřátelí a vyměňují si korespondenci po zbytek Kagujina pobytu na Zemi. Aby ochránil Kaguju před nebeským lidem, pošle do jejího sídla dva tisíce vojáků. Kladný vztah dvojice dokazuje vzájemný respekt a starost. Císař se pokouší Kaguju ochránit a ona mu na oplátku posílá poslední dopis a elixír nesmrtelnosti, zřejmě aby utišila jeho bolest.

1.4.3 Vznešení pánové

Jako první z pěti Kagujiných nápadníků se vrací princ Išicukuri, jehož úkolem bylo získat Buddhovu Kamennou misku. Přestože velmi stojí o to, aby Kaguju získal, okamžitě se rozhodne, že nemá cenu vydávat se až do Indie. Kdyby totiž misku opravdu nenašel, bylo by to zbytečné, a tak se na tři roky schová. Potom vezme obyčejnou černou misku stojící u sochy Buddha a vydá se zpět. Když Kaguja prohlédne jeho lež, působí téměř uraženě a odejde. Stejně jako on, i princ Kuramoči se pokusí Kaguju obelstít. Místo toho, aby se alespoň pokusil najít onu zlatou větev z hory Pchenglaj, ukryje se a nechá vytvořit napodobeninu předmětu, o který byl požádán. Před Sběračem si dokonce vymyslí příběh, jak bájná hora Pchenglaj vypadala a co na ní zažil. Po tom, co je odhalen a uteče, zmiňuje se příběh ještě o tom, že zbijí a okrade kováře, kterým nezaplátil za jejich práci. Oba tyto muži tedy z příběhu vychází jako poměrně nemorální a ctižádostiví a s jistotou můžeme říct, že si Kagujiny sympatie nezískali.

Zbylí tři vznešení pánové se od předchozích dvou charakterově liší. Ministr zprava Abe se sám nevydá hledat pro Kaguju plášť z ohnivě myši, ale pošle služebníka, aby jej získal za něj. Utratí za něj většinu svých peněz a sám věří, že je pravý. I když je přesvědčený, že je plášť nehořlavý, vyslyší Kagujino přání a vhodí ho do ohně. Když shoří, nepokouší se se ani dohadovat a beze slova odejde. Nikomu svoji chybu dále nevyčítá a nesnaží se i přes neúspěch získat Kaguju. Stejně jako on i vyšší rádce Ótomo⁴¹ vyšle své muže, aby za něj získali dar –

⁴¹ Znaky ve jméně vyššího rádce Ótoma (大伴) znamenají 大 – velký a 伴 – doprovod. Jeho jméno tak může být doplněním jeho funkce – tedy že je „blízce doprovází“ svého pána, v tomto případě císaře.

klenot z dračího hrdla. Nakonec mu dojde trpělivost a sám se nalodí. Poté co kvůli bouři málem zemře, se rozhodne dál klenot nehledat a označí Kaguju za podvodnici. Přesto je chvályhodné, že ukáže odvahu postavit se drakovi. Prostřední rádce Isonokami nemá takové štěstí jako vyšší rádce Ótomo a při shánění lehkodětné mušle přijde o život. I on nejprve vyšle služebnictvo, aby sehnali mušli za něj, ale nakonec sám vyleze na střechu k vlaštovčímu hnízdu. Jeho osud je nejtragičtější ze všech pánů, ale i Kagujin soucit k němu se zdá největší a nejupřímnější. Tito poslední tři pánové působí oproti předchozím dvěma upřímněji, ať už byli jejich city ke Kaguje jakékoliv.

Vedlejším postavám *Taketori monogatari* je věnován zásadní kus příběhu, čímž mohou zdánlivě princeznu Kaguju zastihnout. Tak či tak, díky těmto postavám jsme schopni přiblížit se právě Kaguje, a to například skrz vzájemné interakce postav. Představili jsme si postavy, které Kaguju nějakým způsobem ovlivnili, například Sběrače bambusu, tedy jejího adoptivního otce. Dále jsme se seznámili s pěti vznešenými nápadníky a s císařem, se kterým Kaguja navázala přátelský vztah.

1.5 Shrnutí

V této kapitole jsme se zabývali původním příběhem *Taketori monogatari*. Nejdříve jsme příběh zasadili do kontextu a zmínili možné vlivy, díky kterým vznikl. Dále jsme se již zaměřili na děj samotný a největší část kapitoly jsme věnovali analýze jak princezny Kaguji samotné, tak i postavám s ní úzce souvisejícími. Nejdůležitější je pro nás charakterizace Kaguji. Zjistili jsme, že je to postava, která chová vřelé city k lidem, především ke svým adoptivním rodičům, je v mnoha ohledech laskavá, ale také opatrná. Její slabinou je zřejmě sebevědomí, které postrádá, jelikož si neuvědomuje svou krásu. Je nutné podotknout, že i když je princezna Kaguja považována za hlavní postavu příběhu, nedostává se jí v něm moc prostoru. Spíše působí jako propojovací prvek pro děj, který vypráví o Sběrači, o vznešených pánech a o císaři. Usuzujeme tak zejména z velmi malého množství jejích promluv a z toho, že velká část příběhu je věnována právě vznešeným pánům a jejich úkolům, stejně jako Sběrači, který princeznu najde a z velké části rozhoduje o jejím budoucím životě. Dokonce samotný název *Taketori monogatari* se přiklání ke Sběrači bambusu, ne k princezně Kaguje. Vystává zde tedy otázka, zda se princezna Kaguja vůbec dá považovat za hlavní postavu svého příběhu, nebo zda pouze plní roli propojování příběhů o mužích v jejím životě.

2. Různá „zpracování“ Kaguji

V této kapitole se budeme stručně podívat na různá další zpracování princezny Kaguji a jiné odkazy na ni. Bude se jednat o příklady z různých oblastí, například z výzkumu vesmíru či z kultury. Tyto příklady uvádíme především proto, abychom poukázali na fakt, že modernizace Kaguji a v některých případech i *Taketori monogatari* samotného se netýká pouze předmětů, kterých se dotkneme my, ale i jiných. To pak podporuje myšlenku toho, že Kaguja opravdu není zapomenutou postavou a dodnes se její odkaz objevuje v různých sférách.

2.1 Manga

Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, téma proměny Kaguji v manze již bylo zpracováno, nebudeme se jím tudíž zabírat do přílišných detailů. Jedná se však o jisté moderní zpracování, takže je nutné zmínit jej alespoň okrajově. Jak často uvádí Saitó Mika ve své práci, v moderních verzích příběhů se mnoho věcí změnilo, například to, jak často se v ději vyskytuje Sběračova žena, nebo způsob, jakým přišel Sběrač ke zlatu, díky němuž zbohatl.⁴² V letech 1993-2003 tak vycházela manga nesoucí název Planet Ladder (Puranetto Radá, プラネット・ラダー), jejíž autor se inspiroval *Taketori monogatari* a Kaguje dal roli dívky, která musí přivést mír do válčícího vesmíru a při tom musí zjistit, kdo doopravdy je. Další takovou mangou je Kage ga Gotoku (風が如く), která vycházela v letech 2008-2010. Zde se zápleтка točí okolo takzvané „měsíční hudební skříňky“ (cukijomi no hako, 月詠みの箱), ve které je uvězněna Kaguja nesoucí zvláštní sílu. Tato Kaguja vypadá jako malé děvče, ale ve skutečnosti je několik set let stará. Na těchto příkladech tedy můžeme jasně vidět, že příběh se opravdu posunul a autoři a umělci používají často jen Kaguju, ne celý příběh jako takový, a okolnosti její existence už dotváří podle svého.

2.2 Astronomie

Dalším z dokladů o hlubokém zakořenění *Taketori monogatari* (a Kaguji samotné) v japonské společnosti je sonda Kaguja. Jednalo se o sondu vyslanou v roce 2007 k Měsíci vesmírnou agenturou JAXA. Jejím úkolem bylo zmapovat povrch Měsíce, přičemž ji

⁴² SAITÓ, Mika. From The Tale of the Bamboo Cutter to Princess Kaguya: Metamorphoses of the Tale in Manga and Beyond. *Journal of the American Association of Teachers of Japanese* [online]. 2021, 55(1) [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.5195/jll.2021.153> S.198

doprovázely dva sub-satelity pojmenované Okina (翁) a Óna (嫗), tedy Stařeček a Stařenka.⁴³

Sub-satelity i sonda samotná měly původně jiná jména, ale před startem mise došlo k jejich přejmenování na základě návrhu od laické společnosti.⁴⁴ Na tomto příkladu můžeme jasně vidět, že si Japonci dodnes spojují Kagujin příběh s Měsícem, a symbolicky si jej připomínají skrze záležitosti čistě moderní doby, jako je právě vesmírná mise. V tomto případě si připomínají i Kagujiny adoptivní rodiče, a to možná proto, že je zde vidět jistá spojitost mezi tím, jak ji v *Taketori monogatari* vychovávali a zde ji v podobě sub-satelitů podporují na její lunární misi. Kromě satelitu také existuje asteroid nazvaný 10880 Kaguya, který v roce 1996 objevil Sató Naoto (佐藤直人).⁴⁵

2.3 Počítačové hry

Princezna Kaguja se taktéž velmi často vyskytuje v počítačových hrách. Ve hře *Ókami* (大神) je Kaguja (カグヤ) dívkou s králičími uši a šaty připomínajícími bambus, která si nepamatuje svou minulost. Stará se o ni Taketori no okina (竹取翁), zatímco se snaží vybavit si svou minulost. Nakonec přijde na to, že pochází z Měsíce a že z něj jako nemluvně přiletěla, když byl Měsíc zničen. Kaguja je postava, která pomáhá hlavní postavě Amaterasu (天照) s různými úkoly. Druhou postavou, která stojí za zmínku, je Hórisan Kaguja (蓬莱山輝夜) z herní série *Tóhó Project* (東方 Project), kde v jednom z dílů série působí jako hlavní antagonistka. Taktéž pochází z Měsíce a vychoval ji Sběrač bambusu. Navíc k tomu ovládá čas a je nesmrtelná, což z ní v rámci světa *Tóhó Project* dělá jednu z nejsilnějších postav.

2.4 Další zmínky

V roce 2015 vydala tehdy čtyřčlenná, poměrně známá japonská chlapecká popová skupina NEWS ve svém albu *WHITE* hit s názvem *KAGUYA*. Tato píseň vypráví o lásce ke Kaguje a poměrně věrně následuje původní příběh. Svou oblíbenost píseň dokázala dosažením

⁴³ MARTINEK, František. *KAGUYA míří k Měsíci*. In: *Česká astronomická společnost* [online]. 18.09.2007 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.astro.cz/clanky/kosmonautika/kaguya-miri-k-mesici.html>

⁴⁴ CLARK, Stephen. *Moon orbiter successfully launched from Earth*. In: *SPACEFLIGHT NOW* [online]. 14.09.2007 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://spaceflightnow.com/h2a/selene/070914launch.html>

⁴⁵ (10880) Kaguya = 1996 VN4 = 1994 LQ6 = 1998 CO4. Online. In: *The Minor Planet Center*. Center for Astrophysics | Harvard & Smithsonian. Dostupné z: https://minorplanetcenter.net/db_search/show_object?object_id=10880. [cit. 2023-11-03].

první příčky na Billboard Japan Hot 100.⁴⁶ Jako další stojí za zmínku i samotné použití jména Kaguja. Bývalá profesionální wrestlerka Širai Mio (紫雷美央) používala jako své zápasnické jméno právě jméno Kaguja. Další Kaguja, která nesla své jméno právě po princezně z Měsíce, byla myš, jenž se za pomoci moderní vědy narodila dvěma myším stejného pohlaví.⁴⁷ Zajímavým případem přenesení princezny Kaguji do moderní doby je i muzikál Princ Kaguja (プリンス・カグヤ), který přinesl do původního příběhu nejen moderní kulturu, hlavní postava byla dokonce změněna ze ženy na muže. Tento muzikál hrálo tokijské divadlo Hakuhinkan (博品館劇場) v roce 2015.⁴⁸

⁴⁶ Billboard Hot 100 je žebříček sledující nejprodávanější singly v hudebním odvětví neohledně na žánr. Tento žebříček je obnovován každý týden. Původně vznikl v USA při časopisu Billboard, postupně ale vznikly odnože jako je právě Billboard Japan.

⁴⁷ PEARSON, Helen. Mouse created without father. *Nature* [online]. 24.4.2004 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1038/news040419-8>

⁴⁸ 舞台「PRINCE KAGUYA」【東京公演・1回目】. Online. In: 株式会社エイガ・ドット・コム. Eiga.com. Dostupné z: <https://anime.eiga.com/event/105219/>. [cit. 2023-11-03].

3. Kaguja v anime

V následující části se podíváme na různá zobrazení Kaguji v japonské animované tvorbě – v anime. Stejně jako v manze, astronomii, nebo třeba ve vědě, i v anime se princezna Kaguja vyskytuje poměrně často. Během průzkumu podkladů pro práci jsme našli přes dvacet anime, která vznikla od 90. let 20. století, kde se postava jménem (princezna) Kaguja vyskytuje. Někdy se jedná pouze o stejné jméno, kdy spolu jinak postavy nemají nic společného (např. série *Date A Live* (デート・ア・ライブ)). Jindy ji s původní Kagujou spojuje pouze jeden prvek (adoptivní rodiče, amnézie, původ na Měsíci, velké množství nápadníků atd.), což je např. případ seriálu *Nanbaka* (ナンバカ), kdy je Kaguja robotickou dívkou s adoptivními rodiči. Kaguja také může být součástí úplně jiného příběhu, jak je tomu v případě série *Momo Kyun Sword* (モモキュンソード), což je v podstatě adaptace velmi známého japonského příběhu o *Momotaróovi* (桃太郎).⁴⁹ Kaguja nakonec ani nemusí být živou bytostí, jak ukazuje film *Doraemon: Nobita's Chronicle of the Moon Exploration* (Doraemon: Nobita no gecumen tansaki, ドラえもん のび太の月面探査記),⁵⁰ kde se Kaguja objevuje jako planeta. Samozřejmě se velice pravděpodobně vyskytuje mnoho dalších postav odkazujících na princeznu Kaguju z *Taketori monogatari*, ovšem měli bychom-li hledat všechny takové postavy, jejich výčet a následná analýza by vyžadovaly mnohem více času a prostoru práce.

V této části se tedy podíváme na takové postavy, které sdílí s princeznou Kagujou jméno a více rysů než jeden, anebo patří mezi hlavní postavy příběhu, takže o ní můžeme získat více informací, než například o postavě, která by se vyskytovala v jednom dílu série jen na pár minut. V rámci uchování přiměřeného rozsahu stran práce jsme vybrali čtyři příběhy. Nejprve krátce představíme samotný film nebo seriál, ve kterém postava vystupuje, poté představíme postavu, zanalyzujeme její charakter a vzhled, a nakonec ji krátce shrneme a přirovnáme k původní postavě. Zároveň považujeme za nutné zmínit, že některé námi zpracované příběhy mají předlohu v manze. Jak jsme ale již zmínili v úvodu a v kapitole 2.1, toto téma již bylo zpracováno Saitó Mikou. Ačkoliv některé příběhy mají předlohu v manze, v anime se k příběhu

⁴⁹ Momotaró je příběh o chlapci narozeném z broskve. Na břehu řeky broskve najde postarší bezdětná žena a spolu s manželem ji chtějí sníst. Když se v broskvi objeví Momotaró, začnou ho vychovávat. Stejně jako princezna Kaguja i Momotaró nezvykle rychle vyrostle, a navíc má obrovskou sílu. Když vyrostle, vydá se bojovat proti démonům *oni* (鬼).

⁵⁰ Film nemá český název, proto uvádíme anglický.

přidávají barvy, hlasy, pohyb. Navíc jsme vybrali takové filmy a seriály, o nichž věříme, že nebyly z našeho úhlu zkoumány zpracovány ani v podobě mangy.

3.1 Příběh princezny Kaguji

První postava, kterou se budeme zabývat, je princezna Kaguja, hlavní postava filmu *Příběh princezny Kaguji* (Kaguja hime no monogatari, かぐや姫の物語). Tento film vznikl pod taktovkou režiséra Takahaty Isaa (高畑勲, 1935-2018) v produkci studia *Ghibli* (株式会社スタジオジブリ) v roce 2013. Jedná se o celovečerní film právě podle předlohy *Taketori monogatari*, za který byl režisér Takahata nominován na prestižní cenu Akademie za nejlepší celovečerní animovaný film. Příběh princezny Kaguji je také doposud nejdražším vyprodukovaným animovaným filmem v Japonsku.⁵¹ Kresba filmu připomíná tušovou malbu, která je v místech umocněna černobílým obrazem protnutým červenou barvou.

Stejně jako *Taketori monogatari*, i Příběh o princezně Kaguje začíná v bambusovém háji. Sběrač bambusu během práce nalezne zářící bambus, který se rozvine a v něm sedí maličká dívka, která se na něj usměje a potom usne. Sběrač je z ní uchvácen: „Taková krásná princezna! Tu mi muselo seslat samo nebe jako požehnání.“⁵² Sběrač ji vezme domů, kde mu jeho žena řekne, že se o dívku bude starat. Když ji vezme do rukou, promění se dívka v novorozence. Začnou dívku oslovovat „Princezno“ (Hime, 姫), a sledují, jak jim doslova roste před očima. Princezna se začne kamarádit s dětmi z vesnice, kteří ji právě kvůli jejímu rychlému růstu oslovují Bambusinka (Takenoko, タケノコ), a tráví s nimi spoustu času. Mezi tyto kamarády patří i starší Sutemaru (捨丸), do nějž se Kaguja zamiluje. Sběrač mezitím v bambusovém lese začne nalézat hrudky zlata a drahé látky na oblečení. Sběrač dojde k závěru, že bohové chtějí, aby Princezna žila v přepychu, a proto se rozhodne vystavět ji v hlavním městě zámek. Když se rodina přesune z venkova do města, Princezna je nadšená. Radost ji trochu překazí madam Sagami (相模どの), která ji učí mravům a chování dvorní dámy. Když dospěje, otec jí uspořádá

⁵¹ Most expensive film anime. Online. In: *Guinness World Records Limited 2023*. United Kingdom. Dostupné z: <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/most-expensive-film-anime>. [cit. 2023-11-06].

⁵² Původní text: 何と美しいお姫様だろう。これはきっと天がワシに受けて下さったものに違いないぞ。

Příběh o princezně Kaguje [*Příběh princezny Kaguji*, かぐや姫の物語] [film]. Režie TAKAHATA ISAO. Japonsko: Studio Ghibli [株式会社スタジオジブリ], 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.]. Překlad titulků: Petr Štádler. 2013.

oslavu, na které je jí uděleno oficiální jméno – princezna Kaguja (なよ竹のかぐや姫). Nadšení z nového života ve městě se kvůli změně životního stylu rychle mění na smutek. Kaguja ze zoufalosti ze své situace uteče zpět do vesnice, kde už ale nikdo není. Z vyčerpání omdlí, ale když se probere, je zpět na večírku.

Kaguya roste na kráse a přitahuje mnoho nápadníků. Pokusí se ji získat pět šlechticů – Kaguya jim řekne, že se vdá jen za toho, kdo jí přinese jeden z darů, které jim uloží získat. Během čekání na jejich návrat se Kaguja s matkou vydají zpět na venkov, aby se podívaly na rozkvetlé sakury. Po návratu náhodně spatří Sutemaru, kvůli jejímu novému postavení se však nemohou setkat. Kagujini nápadníci se mezitím postupně vrací, dva z nich se snaží princeznu podvést, jeden zemře (z čehož je Kaguja velmi zoufalá a cítí se provinile), jeden se rozhodne, že mu za výpravu princezna Kaguja nestojí a princ Išicukuri donese místo misky květinu spolu s nádhernými sliby, místo Kaguji na něj ale čeká jeho manželka. Nakonec zájem projeví i samotný císař, i toho ale stejně jako v původním příběhu odmítne. Kaguja pak rodičům s pláčem oznámí, že pochází z Měsíce a že si pro ni její lid brzy přijde. Začnou přípravy na obranu zámku. Kaguja se naposledy vrátí na venkov a setká se se Sutemaruem, který už má ženu a dítě. I přesto jí nabídne, že spolu mohou utéct, což Kaguja přijme. Létají spolu v objetí po obloze, nakonec ale Kaguja zmizí a Sutemaru se probudí sám na louce. Kaguja se opět vrací do zámku, kam si pro ni přijde Nebeský lid. Rozloučí se s rodiči, a v posledním záběru se se slzami v očích naposledy dívá na Zemi.



Obr. 1 První setkání Sběrače a princezny

Během celého filmu můžeme vidět, jak princezna Kaguja touží po svobodě a odmítá se podvolit ostatním. Jako malá tráví čas v přírodě, na loukách, v lesích, leze po stromech a chytá bažanty. Její spojení s přírodou je opravdu velké, a tak si v paláci spolu s matkou najde místo, kde alespoň může pěstovat zeleninu a starat se o květiny. Nakonec si ale po svém oficiálním

pojmenování vytrhá obočí, začerní si zuby a tvář nabarví na bílo, aby se stala tím, co si její otec přeje. Vrací se také na venkov, aby si připomněla své dětství. Když se tam vrátí, připomene si tím ale, že už tam nepatří a že má jiné postavení. Tím její morálka velmi utrpí. Zraní ji také smrt jednoho z jejích nápadníků, což je ve filmu zobrazeno černobílým obrazem. Stejně jako v původním příběhu Kaguja vyjadřuje lítost, zde se ale zdá víc lidská, když nahlas nařiká v hluboké trávě. Kaguja velmi dobře vychází s ostatními lidmi, s vesnickými kamarády tráví většinu svého času, když je musí opustit, je velmi smutná, a i po příchodu do města se ptá otce, kdy je bude moci znovu vidět. Stejně tak ji velmi chybí Sutemaru, za kterým se nakonec vydá, zřejmě protože se s ním chce alespoň rozloučit. Vřelé city chová zjevně i ke své služebné, se kterou se častokrát něčemu smějí. Matka pro ni figuruje jako velká opora, může za ní kdykoliv přijít a připomenou si dětství, což také často dělá. Ke své učitelce nejspíš chová smíšené city, protože musí poslouchat, takže jí dělá různé neškodné naschvály.

Postava, která ve filmu velmi ovlivňuje Kagujin život, je její otec, Sběrač bambusu. Sběrač trvá na tom, aby z ní byla dáma, aby se oprostila od kamarádů z vesnice a našla si manžela mezi urozenými pány. Považuje za svou práci zaříditi ji za pomoci peněz ten nejlepší život, který podle něj může mít. Nevšímá si však samotné princezny, která na úkor jeho snažení často trpí. V mnoha případech se Sběrač rozčiluje, když Kaguja nechce něco dělat. Uspořádá jí oslavu, o kterou nestojí, hledá ji manžela, kterého nechce, a zakazuje ji být v kontaktu s kamarády. Dokonce jí vyčítá, že si přála od Měsíce zachránit, protože byla ze svého života zoufalá. Kaguja mu po svém přiznání, o tom, že se musí vrátit na Měsíc, říká: „Jenže to štěstí, které jste si pro mě přál, bylo těžkým břemenem.“⁵³ Dalo by se tedy říci, že Kaguja možná nemá tak čistě kladný vztah ke svému otci, jak je to prezentováno v původním příběhu. Spíše se jedná o viditelně lidsky komplikovaný vztah.

Z vizuálního hlediska vypadá princezna Kaguja jako typická členka japonského dvora, má dlouhé černé vlasy, tmavé oči a světlou pleť, kterou později ještě zesvětlí a nosí vrstvená roucha z drahých látek.

Velkou částí příběhu je píseň o přírodě. Princezna ji jako malá zpívá smutečným obřadním hlasem, ne jako veselé vesnické dítě. Zní to jako předzvěst toho, že pro ni píseň znamená něco víc, než pro ostatní. Zpívá: „Ptáci, brouci, šelmy, trávo, stromy, květiny, naučte

⁵³ Původní text: お父様が願ってくださったその幸せが私に幸かった。

Příběh o princezně Kaguje [Příběh princezny Kaguji, かぐや姫の物語] [film]. Režie TAKAHATA ISAO.

Japonsko: Studio Ghibli [株式会社スタジオジブリ], 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.]. Překlad titulků: Petr Štádler. 2013.

mě, jak mám cítit. Jestli uslyším, že po mě teskníte, vrátím se k vám.“⁵⁴ Po tom, co dozpívá, začne plakat, aniž by věděla proč. Zřejmě cítí nějaké břímě, o kterém zatím neví, nebo si jej nepamatuje. Tato píseň se v různých podobách ve filmu objevuje několikrát. Znovu se připomene i ke konci, kdy Kaguja řekne, že už chápe, proč tu píseň znala: „Teď když ale musím odejít, konečně jsem si vzpomněla, proč jsem sem sestoupila a proč se mi v téhle zvláštní zemi hned vybavila ta píseň... Narodila jsem se, abych žila opravdový život! Přesně jako ptáci a šelmy.“⁵⁵ Matce pak vypráví o ženě, která se vrátila ze Země na Měsíc a tuto píseň zpívala. Řekne, že možná proto porušovala pravidla a proto ji nejspíš na Zem poslali. Z toho se dozvídáme, že Kaguja byla na Zemi poslána za trest a seznámit se s hříchy a nečistotou lidstva je pro ni nejspíš trest.

Příběh princezny Kaguji a Taketori monogatari jsou si velmi podobné. Dalo by se říci, že Příběh princezny Kaguji celkem realisticky rozšiřuje příběh původní (i v ohledu časového rámce), ale zároveň přidává něco nového. Vidíme zde v podstatě stejnou dějovou linku, ukazuje se nám Kagujina láska k Zemi, k jejím obyvatelům i k přírodě samotné. Když se má vrátit na Měsíc, je velice smutná a říká, že tam nechce. Jedním z hlavních rozdílů je zde vytvoření postavy Sutemaru, který se v původním příběhu vůbec nevyskytuje. Jeho existence ve filmu má zřejmě zdůraznit lásku princezny Kaguji, která má mnoho podob. Vidíme zde také větší zapojení postavy Kagujiny matky a to, jakou je Kaguje podporou v novém náročném světě. Taktéž můžeme pozorovat počiny Sběrače bambusu, jehož chování odpovídá původní postavě. Velmi důležitým přídatkem pro příběh je píseň, kterou zpívají děti i Kaguja samotná a která zazní i na konci filmu, aby princezně Kaguje pomohla rozloučit se se svými pozemskými rodiči.

⁵⁴ Původní text:

鳥虫けもの

草木花

人の情けをはぐくみて

待つとし聞かば

いま帰りこむ

Příběh o princezně Kaguje [Příběh princezny Kaguji, かぐや姫の物語] [film]. Režie TAKAHATA ISAO.

Japonsko: Studio Ghibli [株式会社スタジオジブリ], 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.]. Překlad titulků: Petr Štádler. 2013.

⁵⁵ Původní text: でも月へ帰らなければならなくなった今、ようやく思い出したのです。私がなぜなにのためにこの地へ降り立ったのか。そしてどうして見知らぬこの地の歌を...あの歌をずっと以前から知ら駆っていたのか。...私は生きるために生まれてきたのに鳥やけもののように。

Tamtéž.

3.2 Naruto

Pokud *Příběh princezny Kaguji* od studia *Ghibli* poměrně věrně následoval původní příběh, na dalších příkladech uvidíme, že tomu tak není vždy. První z nich je Ócucuki Kaguja (大筒木カグヤ),⁵⁶ postava vyskytující se v pozdějších dílech seriálu *Naruto: Šippúden* (ナルト 疾風伝)⁵⁷ a ve filmu *The Last: Naruto the Movie* (ザ・ラスト Naruto the Movie).⁵⁸ Ócucuki Kaguja se v seriálu objevuje poté, co ji na konci velké války nindžů vysvobodí ze zapečetěného vězení její poskok. V retrospektivě se pak dozvídáme Kagujin příběh.

Kaguja pochází z jiného světa, v němž lid používal ostatní světy jako jakousi farmu na čakru⁵⁹ v podobě plodů obrovského Božského stromu (Šindžu, 神樹), který postupně hostující svět zničí. Kaguja je vyslána pěstovat tento strom a sklízet jeho plody. Původně má být obětována tomuto Božskému stromu, aby byl silnější. Kaguja se ale svému osudu vzepře, protože chce plody plné čakry pro sebe. Kagujin klan vybere jako hostitele pro strom právě Zemi. Po příchodu na Zemi ji v bambusovém háji objeví obyčejní lidé a zavedou ji k císaři. Kaguja se představí jako strážkyně stromu, nakonec ale vymaže císaři vzpomínky na jejich setkání, usadí se mezi lidmi a nakonec se stane císařovou milenkou. Ovšem kvůli sporům mezi zeměmi je Kaguja ohrožena, a tak prchá pryč, k Božskému stromu. Chce ukončit lidské války pomocí božských schopností, sní tedy plod stromu a získá jeho čakru. Díky ní opravdu války ukončí a stane se vládkyní všech zemí a národů jakožto Králičí bohyně (Usagi no Megami, 卯の女神) a vytvoří armádu, se kterou bojuje proti svému vlastnímu klanu, kterému dříve sloužila, a který chce moc stromu pro sebe, aby ochránila Zemi, kterou si oblíbila. Narodí se jí také synové Hagoromo (ハゴロモ) a Hamura (ハムラ), kteří zdědí její moc ovládat čakru. Postupem času začne být Kaguja ovládána touhou ovládnout všechnu čakru a lidstvo, což vyústí v souboj se syny. Ti ji porazí a zapečetí, čímž stvoří obrovské nebeské těleso – Měsíc. Kaguja je tak na více než tisíc let zbavena své moci, dokud jí pomocí manipulace ostatních neosvobodí

⁵⁶ Dále jako Ócucuki Kaguja nebo jen Kaguja.

⁵⁷ Seriálu *Naruto: Šippúden* předchází seriál *Naruto* (ナルト, 2002-2007) a tato série se taktéž dočkala několika filmů přímo či nepřímo doplňujících hlavní dějovou linku. Svět *Naruta* vychází z manga předlohy *Kišimoto Masašiho* (岸本齊史, *1974). Seriál *Naruto: Šippúden* má 500 epizod, které vycházely během let 2007-2017, Kaguja se poprvé objevuje v epizodě 458. Příběh sleduje život Naruta, který se chce stát nejsilnějším nindžou (忍者) ze všech, a jeho ostatních přátel nindžů a kunoiči (žena nindža, くノ一).

⁵⁸ *The Last: Naruto the Movie* je desátým filmem v rámci sérií o Narutovi. Uveden byl v prosinci 2014.

⁵⁹ Čakra je v příběhu o Narutovi směs fyzické a duševní energie, kterou nindžové používají pro své techniky (např. chůze po vodě, vytváření iluzí, vyvolání pomocníků v boji atd.). Pokud člověk přijde o všechnu svou čakru, zemře.

její poskok. Její syn Hagoromo mezitím šíří na Zemi čakru, a Kagujin rod se během tisíce let rozštěpil na mnoho dalších, velmi významných klanů.⁶⁰

Zda je Ócucuki Kaguja v jádru zlá, hodná, nebo se jedná jen o postavu „svedenou ze scestí,“ záleží nejspíše na subjektivním názoru, my se přikláníme ke třetí variantě. Kaguja zpočátku předstírá, že je lidskou ženou, což jí pomůže dostat se mezi obyčejné lidi. Čím déle žije mezi lidmi, tím více jí jak lidé, tak Země samotná přirostou k srdci. Velmi blízká jí je služka Aino, jejíž smrt jí velmi zasáhne. Taktéž se zamiluje do císaře, který sdílí stejný sen, jako má ona – mír mezi všemi zeměmi. Na druhou stranu však dokáže být velmi krutá ke svým nepřátelům, dokonce právě i k císaři, který jí ve svůj prospěch zradí. Co se týče náklonnosti k synům, sama tvrdí, že je nenávidí, ovšem začne plakat, když vidí Naruta a jeho přítele, kteří jí syny připomenou, což implikuje její kladné city k nim. Ve chvíli, kdy Kaguju začne ovládat touha po moci, začne mít pocit, že ona jediná může svět ochránit a měla by vše řídit. Poddá se své moci a ztratí víru v to, že se lidstvo o sebe dokáže postarat samo. Kvůli tomu se rozhodne podřídit všechny své vůli, bojí se, že lidé nejen zničí sebe, ale i samotnou Zemi. Když ji synové porazí, Hamura řekne: „Matčino vědomí bylo ve mě, cítil jsem její emoce. Celou dobu byla vyděšená. Udělala jen to, co si myslěla, že musí, aby nás ochránila. Myslím si, že to byla prostě jen zcela osamělá žena.“⁶¹ Jen z této repliky se dá usoudit, že Kaguja jednala velmi lidsky, s cílem ochránit své blízké, ačkoli k tomu nezvolila ty nejlepší prostředky.

Co se vizuálu týče, Ócucuki Kaguja opravdu nepůsobí jako typická pozemšťanka. Když v retrospektivním vyprávění přichází mezi obyčejné lidi, celá září. Její pleť je velmi bledá, v podstatě šedobílá a celkově se její paleta barev točí okolo šedých a bílých odstínů (vlasy, oči, oblečení). V anime je běžné, že postavy mívají vlasy a oči různých ne přirozeně se vyskytujících barev, právě v seriálu *Naruto* se hlavních a významnějších postav setkáme s velkou plejádou barevných vlasů i očí. Když ji potom porovnáme s ostatními postavami, hlavně s obyčejnými lidmi, velmi mezi ostatními vyniká. Po získání čakry se jí na čele otevře

⁶⁰ Mezi ně patří třeba velmi silné klany Hjúga, Učiha, ale i Uzumaki, ze kterého pochází protagonista *Naruto*.

⁶¹ Původní text: 洗脳されたとき母上の意識が俺の中にあった。その心を感じたんだ。母上はずっと脅えていた。そして俺たちを守るために母上は母上なりの思いがあった。か弱い女性の1人なんだと思ったよ。

Naruto: Šippúden (ナルト 疾風伝). 21. řada, 1.-16 [459-474]. díl [televizní seriál]. Režie DATE Hajato. Japonsko: テレビ東京 [TV Tokyo], 2016. Díl 462.

rudé třetí oko a vyrostou jí na hlavě dva rohy, které připomínají králičí uši. Menší zajímavostí je to, že Kaguja nosí roucho s potiskem *magatama* (勾玉).⁶²



Obr. 2 Ōcucuki Kaguja s otevřeným třetím okem

Její původ a vývoj charakteru jsou bohaté na dramatické momenty a morální dilemata, která dodávají hloubku celému jejímu příběhu. Kaguja se velmi vyvíjí – od svého původního cíle ovládnout čakru, do postavy bojující za dobro a mír, až po ztrátu sebe sama v touze po moci. Její vztahy s ostatními postavami jsou plné emocí a konfliktů, což přidává na hloubce jejího charakteru. Co se týče vizuálního ztvárnění, Kaguja vyniká svým odlišným vzhledem, což ji činí velmi výraznou postavou v rámci světa Naruta. Ōcucuki Kaguja je postavou, u níž není možné určit, zda je vyloženě kladnou nebo zápornou postavou, protože v průběhu příběhu se tento fakt dost razantně mění. Kaguja je postava, u níž jistě převládá vliv *Taketori monogatari*, můžeme zde ale vidět i inspiraci králiky z Měsíce (vid. Úvod), kteří se vyskytují poměrně často ve východoasijském folklóru. Princeznu Kaguju a Ōcucuki Kaguju spojuje jejich příchod na Zemi (bambusový háj), jejich láska k lidstvu a spojitost s Měsícem. V neposlední řadě také můžeme zmínit syna Hagaroma, jehož jméno zřejmě odkazuje na roucho z peří, které původní Kaguja obléká před odchodem zpět na Měsíc. Zde může jít o jistou

⁶² Magatama jsou zaoblené oblázky s dírkou v nejširší části, které se v Japonsku začaly šířit přibližně v období Jajoi (*Jajoi džidai*, 弥生時代, 300 př. n. l. – 300 n. l.). Často jsou považovány za amulety, talismany nebo rituální předměty používané ve starém Japonsku. Spojují se s vírou v magickou moc různých zvířat a nebeského světa, měsíce nebo duše a ducha.

Objevují se i v japonské mytologii jak v Kodžiki, tak v Nihonšoki. Kagujin potisk roucha tak může odkazovat na japonské polyteistické náboženství *šintó* (神道). V celém příběhu Naruto je takovýchto odkazů bezpočet.

NIŠIMURA, Joko. The Evolution of Curved Beads (Magatama 勾玉/曲玉) in Jōmon Period Japan and the Development of Individual Ownership. Online. *Asian Perspectives*. 2018, roč. 57, č. 1, s. 105-158. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26775209>. [cit. 2023-10-13].

symboliku, protože syn Hagoromo je tím, kdo Kaguju zapečetí a stvoří právě Měsíc, v jehož jádru je Kaguja ukryta.

3.3 Inujaša

Jako třetí postavu k analýze jsme zvolili Kaguju, „princeznu Nebes“ (tenkú no hime Kaguja, 天空の姫かぐや), která vystupuje jako hlavní antagonistka ve filmu *ImuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*⁶³ (Inujaša: kagami no naka no mugendžó, 犬夜叉 鏡の中の夢幻城) z roku 2002. Děj tohoto filmu je zasazen do univerza Inujaša, který sleduje příběh středoškolské dívky Kagome ze současnosti a polovičního démona Inujaši z fiktivního středověku. Na svých dobrodružstvích bojují proti démonům a snaží se jim zabránit, aby získali větší moc.

Příběh začíná porážkou Narakua, který je hlavním antagonistou celé série Inujaša. Jeho pomocnice Kagura a Kanna se vydají k oltáři, ve kterém je v zrcadle uvězněna právě Kaguja. Ta nařídí pomocnicím najít pět předmětů, které ji osvobodí z jejího vězení a ona bude moci ovládnout nekonečné noci. Těmito předměty jsou dračí klenot, větev s drahokamy, lehkodětná mušle, Buddhova miska a plášť z ohnivé krysy, který ukradnou samotnému Inujašovi.⁶⁴ Pomocnice předměty vhodí do Pěti jezer okolo hory Fudži (Fudžigoko, 富士五湖) a Kaguja je osvobozena. K tomu, aby ovšem získala naprostou moc a stala se nesmrtelnou, potřebuje ještě nebeské roucho. S mladíkem, jehož rodina má toto roucho na starost, se náhodou setkají právě Kagome a Inujaša. Svěří se jim, že pokud by někdy nastala chvíle, kdy bude Měsíc v neustupujícím úplňku (jako se tomu děje právě teď), musí vhodit roucho do kráteru hory Fudži a zničit jej. Do dění vstupuje také doplňková linie děje, ve kterém se Kagome učí právě o *Taketori monogatari* a princezně Kaguje ve škole. Na začátku filmu vidíme, jak se o příběhu mluví na hodině literatury, a po cestě ze školy o Kaguje rozmlouvají spolužačky Kagome. Přibližně v polovině filmu pak Kagome ukazuje Inujašovi učebnici a mluví o pěti úkolech a Kagome uvažuje, jestli se princezna Kaguja skutečně chtěla vrátit na Měsíc. Rozhovor jim přeruší Kaguja, která se objeví se slovy: „Přišel čas, hle, roucho z nebes, jenž mě zahálí, a na tebe myslím s hlubokým smutkem.“⁶⁵ Kaguja pronese zaklínadlo a zneškodní Inujašu a unese

⁶³ Film nemá český název, proto uvádíme anglický.

⁶⁴ Předměty zde představují také elementy – vodu, oheň, vzduch, zemi a kov.

⁶⁵ Původní text:

今はとて

天の羽衣着るをりぞ

Kagome i s pláštěm hagoromo. Inujaša se vydá do Kagujina Snového zámku, kde se setká s přáteli, kteří přišli Kaguju zastavit. Inujaša zabije draka, který představuje dračí klenot. Kaguja potom pomocí nově nabytých sil z nebeského roucha zastaví čas, což ovšem neplatí na protagonisty, kteří jsou schopni Kaguju porazit.

Co se týče vizuálního hlediska, Kaguja má tělo velmi krásné (jak několikrát zmiňuje jedna z hlavních postav) dospělé ženy s modrýma očima a s dlouhými černými vlasy, které zdobí mašle. V mnoha scénách také lehce září, což evokuje myšlenku, že nejspíš bude nadpozemskou bytostí. Kaguja sama sebe nazývá padlým andělem, skutečnost je taková, že je démonem a za nebeskou bytost ji jen považují ostatní postavy, dokud nevyjde najevo pravý opak.

Kagujiným cílem je stvořit věčný sen – zastavit čas a zničit vše živé. K tomu ji dopomáhá zrcadlo, v němž byla do té doby uvězněna. Ve chvíli, kdy získá hagoromo, se její moc znásobí a je schopna zastavit čas, nebo uvěznit ostatní do zrcadlového světa. Proč chce vlastně zničit veškerý život není úplně jasné, zřejmě je tomu tak z toho důvodu, že chce být nejsilnější démonkou a podrobit si svět. Kromě ovládnutí moci zrcadla umí Kaguja také létat, ve filmu se pak vyskytuje mnoho záběrů, kdy levituje ve vzduchu nad jezery, dívá se na Měsíc a promlouvá. Tato „princezna Nebes“ je bezpochyby antagonistka příběhu, její chování během celého filmu nenaznačuje jakoukoliv kladnou vlastnost. Nechová se dobře ani k pomocníkům, díky kterým se vlastně vysvobodí ze svého vězení. Výměnou za svou svobodu jim slíbí moc, kterou si přejí, ale ve chvíli, kdy je osvobozena, jim přání odepře. Tvrdí, že ještě není čas a že ještě musí něco udělat. Když poté zastaví všechno čas, tyto pomocnice nikde nejsou vidět, je tudíž pravděpodobné, že i ony byly zasaženy Kagujinou magií a měly by zemřít.

君をあはれと思ひいでける

犬夜叉 鏡の中の夢幻城

[*InuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*] [film]. Režie Tošija ŠINOHARA. Japonsko: 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.], 2002.



Obr. 3 Kaguja během boje s Imujašou

Můžeme vidět, že tento film se nechal *Taketori monogatari* inspirovat relativně ve velké měře, kromě samotné Kaguji zde figuruje pět darů, o které princezna Kaguja žádá své nápadníky, vidíme zde také velkou důležitost nebeského roucha, jenž je spojeno s nesmrtelností. V jeho spojitosti se zmiňuje také příběh o nebešťance, která se přijde na Zemi vykoupat.⁶⁶ Samozřejmě zde figuruje i samotná hora Fudži, o které původní příběh hovoří na konci. Kaguja také cituje pasáže z původního příběhu, zejména pak když se objevují předměty, které ji mají osvobodit. Například po získání ohnivého roucha říká: „Kdybyste věděl, jak rychle tento plášť shoří, neseděl byste zde tak bezstarostně.“⁶⁷ Kaguja také v první scéně, kde se objevuje, cituje císaře Mikada: „Již se nikdy nesetkat, slzy smutku přetékají v hloubi mého srdce, nač mi je elixír života, na ničem nezáleží.“⁶⁸ Samotná Kaguja je pak typicky zápornou postavou, která nehledí ani na své blízké – v tomto případě pomocnice, které ji vysvobodily. Od původní

⁶⁶ Do ženy se zamiluje lidský muž, ukradne jí roucha a ona je tak nucena zůstat na Zemi. Vezme si muže za manžela a mají spolu dítě, ale po letech žena odhalí mužův podvod a odejde zpět na Nebesa. KINOŠITA, Akira. Hagoromo (Celestial Feather Robe). Online. In: *The-NOH.com*. Caliber Cast. Dostupné z: https://www.the-noh.com/en/plays/data/program_011.html. [cit. 2023-10-27].

⁶⁷ Původní text:

なごりなく

燃ゆと知りせば皮衣

思いの外に

置きてみましを

犬夜叉 鏡の中の夢幻城 [*InuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*] [film]. Režie Tošija ŠINOHARA. Japonsko, 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.], 2002.

⁶⁸ Původní text:

逢ふことも

涙に浮かぶわが身には

死なぬ薬も何にかはぜむ

Tamtéž.

princezny Kaguji by se tak nemohla více lišit, jako by byla v tomto ohledu jejím opakem. Co je ovšem spojuje, je jejich krása, která je jak ve filmu, tak v původním příběhu, zmiňována několikrát.

3.4 Sailor Moon

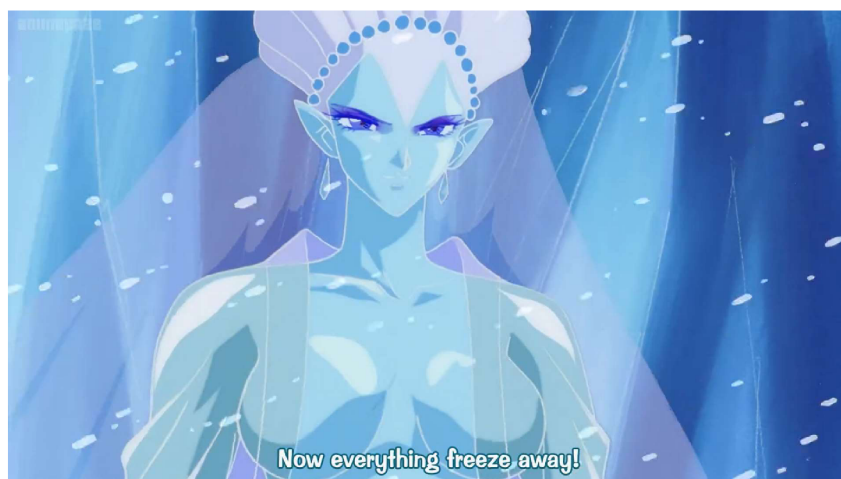
Dalším příkladem, kde nalézáme postavu Kaguji, je film *Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice* (Bišódžo senši Sailor Moon S: Kaguja hime no koibito, 美少女戦士セーラームーン S かぐや姫の恋人)⁶⁹ z roku 1994. Režiroval jej Šibata Hiroki (芝田浩樹, *1960). Jedná se o součást světa *Sailor Moon* (Bišódžo senši Sérá Mún, 美少女戦士セーラームーン), který sleduje dobrodružství středoškolačky Cukino Usagi (月野 うさぎ), dívky, která s ostatními bojovnicemi chrání Zemi před zlem.⁷⁰

Děj filmu začíná u vědce Kakerua (翔), který objeví poblíž Měsíce dosud nepozorovanou kometu. Jelikož je velký fanoušek *Taketori monogatari* a dokonce věří, že na Měsíci je život a princezna Kaguja tam opravdu žije, pojmenuje neznámou kometu Princess Snow Kaguya (プリンセス・スノー・カグヤ).⁷¹ Ukáže se ale, že ona Kaguja z komety již v minulosti planetu Zemi navštívila se záměrem pohřbít ji v ledu, ale nepodařilo se jí to. Nyní se po mnoha letech vrací s plánem Zemi zamrazit nadobro, v čemž jí nakonec zabrání bojovnice Sailor Moon. Důležitou součástí příběhu je i kouzelná mluvící kočka hlavní hrdinky, Luna (ルナ). Luna se zamiluje do vědce Kakerua a právě díky ní se Sailor Moon dozví o hrozícím nebezpečí. Na konci filmu si Luna přeje splnit Kakeruovi jeho velké přání – promění se na chvíli v „princeznu Kaguju“ a ukáže mu pohled na Zemi z vesmíru.

⁶⁹ Dále jen *Sailor Moon S*.

⁷⁰ Celá série vznikla na základě komiksové předlohy od Takeuči Naoko (武内直子, *1967). *Sailor Moon S* vychází z krátkého příběhu *The Lover of Princess Kaguya* (Kaguja hime no koibito, かぐや姫の恋人).

⁷¹ Jelikož i v japonštině má být tato postava pojmenována anglicky, ponecháme zde její jméno jako Princess Snow Kaguya.



Obr. 4 Princess Snow Kaguya

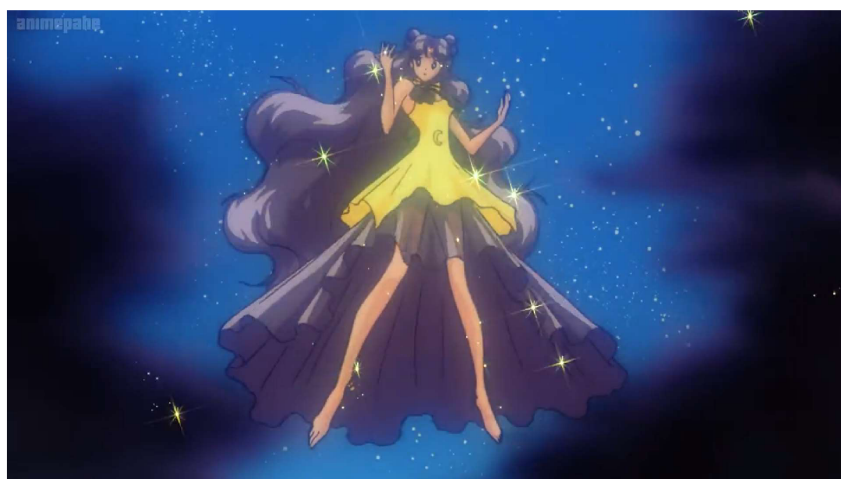
Mezi oběma Kagujami jsou poměrně markantní rozdíly, jak ve vzhledu, tak v chování. První z nich, tedy Princess Snow Kaguya, se dá snadno považovat za typickou zápornou postavu. Jeví se tak totiž nejen z hlediska svých činů, ale taktéž z promluvy a ze vzhledu. Jak již bylo řečeno, přichází na Zemi s jediným cílem – a to si ji podmanit. Její první slova, když přilétá k Zemi, jsou následující: „Nádherná Země. Poklad, po kterém toužím již od pradávna. Konečně nastal čas, abych ji získala!“⁷² Cílem této bytosti je zničit planetu Zemi, vymazat z ní veškerý život, a přidat ji do své „kolekce“ planet, které si již takto podmanila v minulosti. Toho chce docílit tak, že použije své nadpřirozené schopnosti a vyvolá takzvané Sněhové tanečnice, které budou zmrazovat celou planetu. Do toho také využije vědce Kakerua, k němuž připoutá kousek její komety a začne z něj vysávat životní energii, aby zesílila. Tento kousek je později odhozen do moře Lunou, čímž nepřímo dopomůže antagonistce v jejím planu. Poté, co je poražena, rozpadne se Princess Snow Kaguya v prach a všechny stopy po jejím zásahu na Zemi zmizí. K tomu dojde, nejspíše i ze symbolických důvodů, zpět ve vesmíru, a to poblíž Měsíce. I ze vzhledu této postavy můžeme poměrně snadno odhadnout, že se bude jednat o záporný charakter. Princess Snow Kaguya má tělo dospělé ženy, kvůli ostatním rysům ale působí nelidsky. Její pleť je světle modrá, má zašpičatělé uši a bílé vlasy stažené z obličeje. Na sobě má jakési volné vlající roucho, taktéž v odstínech modré a bílé. S původní princeznou Kagujou jí pojí fakt, že přišla na Zemi jakožto jakási „nebešťanka,“ a také – a to je pravděpodobně podstatnější – fakt, že si ji jedna z postav s onou Kagujou Neběšťankou splete. Kdyby k tomuto

⁷² Původní text: 美しき地球。遠いはるか昔よりずっと望んでできた私の宝物。ついに点に入れる時に来た。

美少女戦士セーラームーンS かぐや姫の恋人 [Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice] [film]. Režie ŠIBATA Hiroki. Japonsko: 東映株式会社 [TOEI COMPANY, LTD.], 1994.

omylu nedošlo, mohla by být pojmenována jakkoliv jinak a celkové zapojení Kaguji a *Taketori monogatari* do příběhu by v jejím případě bylo irelevantní.

Oproti tomu Kaguya, ve kterou se promění na konci filmu Luna, působí jako typicky kladná postava, které můžeme důvěřovat. Luna tedy představuje vřelou pozitivní postavu, která je ochotna se obětovat ve prospěch ostatních, a to nejen svých přátel, ale i Kakerua, kterého vlastně téměř nezná. Na rozdíl od antagonistky je Kaguja/Luna typickou představitelkou *šódžo* (少女).⁷³ Luna patří mezi hlavní postavy jak *Sailor Moon S*, tak i příběhů *Sailor Moon* celkově. Jde o bílou mluvící kočku se zlatým srpkem měsíce na čele. Mezi ostatními postavami tak má blízko k Měsíci, a možná proto ji autorka vybrala pro roli princezny Kaguji. Luna je na začátku filmu zachráněna Kakeruem poté, co se pohádá se svými přáteli a má nehodu. Je Kakeruovi velmi vděčná a zamiluje se do něj. Když zjistí, že jeho velkým snem je setkat se s pravou princeznou Kagujou z *Taketori monogatari*, chce mu jeho přání splnit. To se jí na konci filmu skutečně podaří, když se promění v „Kaguju“ a pluje s Kakeruem vesmírem.



Obr. 5 Luna proměněná v princeznu Kaguju

Ve filmu *Sailor Moon S* můžeme vidět záměrný odkaz na princeznu Kaguju z *Taketori monogatari*. Na první pohled se zdá, že jde pouze o tu Kaguju, kterou si spletl vědec posedlý přesvědčením, že na Měsíci existuje život. Tato Kaguja, tedy Princess Snow Kaguya, reprezentuje dlouhověkou, možná i nesmrtelnou bytost přicházející z vesmíru, jejíž cílem je však zničit veškerý život na Zemi. Zároveň je ale velmi důležitou „Kagujou“ kočka Luna, která představuje onu skutečnou Kaguju, která žije na Měsíci. Dá se říci, že Kaguja/Luna představuje

⁷³ Šódžo je typ anime nebo mangy, který cílí především na mladé dívky ve středoškolském věku. Zároveň pojem šódžo odkazuje na typ holčičí postavy, na roztomilou adolescentní dívku.

BERNDT, Jaqueline. Introduction: Shōjo Mediations. *Shōjo Across Media* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2019, 2019-02-23, 1-21 [cit. 2022-11-21]. ISBN 978-3-030-01484-1. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-030-01485-8_1

právě lásku k lidem, stejně jako princezna Kaguja v *Taketori monogatari* tím, že nejenže chce všechny zachránit, ale i tím, že se zamiluje. Ačkoli se v tomto filmu nevyskytují např. úkolové předměty, ostatní motivy jasně odkazují na princeznu Kaguju a *Taketori monogatari*. Samozřejmě zde hraje roli i Měsíc – srpek na Lunině hlavě ji pro tento příběh propůjčuje spojení s původní Kagujou. Taktéž je zde právě zkoumající Měsíc, jehož existence dovoluje, aby došlo k zápletce celého příběhu. V tomto filmu máme tedy dokonce dva pohledy na modernizaci Kaguji a na to, jakým směrem její postava směřuje.

4. Shrnutí

V kapitolách dva a tři jsme se podívali na různá moderní pojetí a zapojení princezny Kaguji z *Taketori monogatari* do současné kultury s tím, že pro nás byla stěžejní studie animované tvorby ve třetí kapitole. Podívali jsme se celkově na pět postav ve čtyřech různých příbězích. To, jakým způsobem postavy připomínaly, nebo se naopak oddalovaly od původní princezny Kaguji, jsme zkoumali především na základě jejího chování a motivací, ale také na tom, jak se postava chovala vůči ostatním a jak se prezentovala.

Jako první jsme si pro své zkoumání zvolili *Příběh princezny Kaguji* od studia *Ghibli*. Tento film se poměrně věrně držel své předlohy a snažil se příběh převyprávět a rozšířit tak, aby si ponechal původní myšlenky a postavy. Mohli jsme tak vidět více ze života princezny Kaguji včetně jejího vztahu s matkou a trochu komplikovaného vztahu se Sběračem bambusu. Jedinou odchylkou od původního příběhu byla postava Sutemaru, který měl ale zřejmě za úkol více polidštit Kagujin charakter a poukázat na její vřelé city k Zemi a jejímu lidu. Důležité je také poznamenat to, že oproti názvu *Taketori monogatari* zvolili jako název filmu *Příběh o princezně Kaguje*. Už jen název tak evokuje to, že Kaguja zde bude na rozdíl od původního příběhu hlavní postavou. Jako druhou jsme si zvolili postavu Ócucuki Kaguja ze světa *Naruto*. Představili jsme si její komplikovanou minulost, její snahu nastolit mír po celém světě a nakonec i ztrátu víry v lidstvo a touhu po moci. Přestože je prezentována jako záporná postava a je vlastně nejsilnější antagonistkou v celém *Naruto* světě, její celkem logická motivace ke zlému chování z ní dělá velmi komplikovanou postavu. Přestože její příběh není totožný s *Taketori monogatari*, spojuje ji s princeznou Kagujou několik podstatných věcí – Měsíc (Ócucuki Kaguja je v něm zapečetěna), příchod na Zem jako bytost z Nebes, ale hlavně jejich společná láska k Zemi. Na Ócucuki Kaguje vidíme, jak jedná pod silnými emocemi, tedy projevuje velmi lidské chování. Třetí postavou byla Kaguja, princezna Nebes z filmu přidruženému k seriálu *Inujaša*. Šlo o druhou zápornou postavu, kterou jsme si představili, ovšem s tím, že tato postava byla démonkou zřejmě se vydávající za princeznu Kaguju. Její motivace ke konání zla byla taková, že chtěla ovládnout a zničit vše živé. Ze svého vězení v zrcadle se dostala za pomoci pěti předmětů, jenž v původním příběhu požadovala princezna Kaguja, a svou moc zesílila pomoci nebeského roucha Hagoroma. I když nesdílela charakterové vlastnosti s původní postavou, ve filmu působí mnoho prvků, které ji s ní spojují. Poslední film ze světa *Sailor Moon* nám poskytl rovnou dvě postavy ke zkoumání. První z nich byla *Princess Snow Kaguya*, hlavní antagonistka filmu. Jedná se opět o postavu s velmi silnými pocity vůči Zemi, tentokrát zápornými, jelikož se touží po tisíci letech pomstít. Po hlubším zkoumání tato

postava nemá s tou původní tolik společného, její jméno vymyslí vědec, který má rád *Taketori monogatari* na základě toho, že ji spatří jako pohybující se objekt ve vesmíru. Její jméno spíše dodává podnět k existenci druhé Kaguji, tedy kočky Luny, která se na konci filmu v princeznu Kaguju promění, aby vědci splnila sen. Částečně tak nejspíš funguje i jako protipól antagonistce. Tato postava byla zřejmě zvolena díky svému jménu a srpku Měsíce na čele a opět poukazuje na lásku k lidem princezny Kaguji.

Z vizuálního hlediska všechny postavy spojuje jeden prvek – všechny jsou krásné, což vždy zmiňuje alespoň jedna z vedlejších postav. Jejich vzhledy však nutně neodpovídají tomu, zda se přiklání k dobru nebo ke zlu. Máme zde Ócucuki Kaguju ve světlých barvách a se světlými vlasy, potom nebeskou princeznu Kaguju v tmavém oblečení s tmavými vlasy, nebo třeba princeznu Kaguju ve světlých barvách s tmavými vlasy. Jejich vzhledy tak spíše zapadají do světů, do kterých patří, než aby více podtrhovaly jejich úmysly. Menší rozdíly však můžeme pozorovat v hlasovém projevu, kdy více kladné postavy mluví jemnějšími hlasy a naopak ty záporné mluví více afektovaně.

Závěr

Touto prací jsme si dali za cíl zaměřit se na to, jaký je trend v přepracování původního příběhu *Taketori monogatari* v japonské animované tvorbě. Zajímala nás konkrétně postava princezny Kaguji a to, jak v nových příbězích funguje. Ukázalo se, že samotné jméno Kaguja se používá v anime poměrně často, proto jsme zúžili výběr na příběhy, které se nám zdály jako nejvhodnější pro nasbírání materiálu pro průzkum.

Zvolili jsme tedy čtyři různé příběhy s pěti postavami. Podívali jsme se, jak zapadají do příběhu, jaké jsou jejich charaktery a jak jsou vlastně spojeny s původní postavou princezny Kaguji. Princezna Kaguja je inspirací pro mnoho dalších adaptací, popřípadě věcí v reálném světě, ať je to pojmenování měsíční sondy nebo celovečerní film, kde je místo princezny démonkou. Příběh může také fungovat pouze jako vodítko k jinému příběhu, může se dále rozvíjet, nebo se naopak úplně převrátit. Zda trend směřuje k jejímu zachování kladné postavy, která zbožňuje Zemi a chce na ní žít po boku lidí, nebo naopak k té záporné, která chce vše zničit a ovládnout, není úplně jasné.

Pokud se ale podíváme na všechny postavy ve zkoumaných anime, vyplývají z nich dvě velmi podstatné věci. První je to, že žádná z Kagují už nefunguje jako postava pouze spojující zbytek děje dohromady. Jsou to postavy, které mají v ději velmi podstatnou roli, ať už jako postavy záporné či kladné. Přejít k hlavní postavě můžeme sledovat právě v *Příběhu o princezně Kaguje*, který se původnímu *Taketori monogatari* podobá nejvíce. Zde vidíme, stejně jako i v ostatních zkoumaných příbězích, i druhou podstatnou změnu. Touto změnou je samotné chování princezny Kaguji. Oproti původnímu příběhu působí velmi lidsky, silně vyjadřuje své vlastní psychické prožívání, jedná na základě vlastních rozhodnutí. Bere osud do vlastních rukou, nebo se o to alespoň pokouší. Všechny postavy se více projevují jak promluvou, tak i samotným konáním. Závěrem tedy můžeme říct, že postava princezny Kaguji ušla dlouhou cestu a dostalo se jí mnohých změn. Není už jen neutrální postavou spojující příběh někoho jiného, ale výraznou ženou, která vyjadřuje své pocity a emoce, ať už jsou jakékoliv.

Nejen samotná Kaguja, ale i *Taketori monogatari* minimálně přetrvává v japonské tvorbě jako častá inspirace pro nové postavy i příběhy. Některá anime pak použijí jméno (princezna) Kaguja možná jen jako odkaz pro milovníky příběhu, jiná ale viditelně příběh přetváří a dávají mu úplně nový vzhled, jako například anime *Naruto: Šippúden* nebo film *ImuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*.

Annotation

This bachelor thesis focuses on the analysis and transformation of the character of Princess Kaguya from *Taketori monogatari* (The Tale of the Bamboo Cutter) in the context of contemporary Japanese animation. The thesis aims to find out what connects our selected characters with the original character, but also in what direction is the character of Princess Kaguya evolving. In terms of methodology, the first part of the thesis will use secondary literature and direct analysis of *Taketori monogatari*, while the second part will be a direct analysis of the selected series or movies. The basis of the analysis will be the internal and external characteristics of the characters. The characters to be analyzed will be five, from a total of four anime.

Keywords: *Taketori monogatari*, The Tale of the Bamboo Cutter, Princess Kaguya, Japanese literature, popular culture, anime

Bibliografie

Literatura

BEHR, Maiko R. The Tale of the Bamboo Cutter: A Study in Contextualization: An annotated translation and critical examination of the Taketori monogatari with special attention to Tanaka Ōhide's Monogatari kai commentary [online]. University of British Columbia, 1998 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z:

<https://open.library.ubc.ca/soa/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0099246?o=1>.

Disertační práce.

BERNDT, Jaqueline. Introduction: Shōjo Mediations. *Shōjo Across Media* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2019, 2019-02-23, 1-21 [cit. 2022-11-21]. ISBN 978-3-030-01484-1. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-030-01485-8_1

FOŘT, Bohumil. *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. ISBN 978-80-85778-61-8.

HODROVÁ, Daniela. *--na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-721-5140-1.

IWAO, Seiči a Taró SAKAMATO. 18. Hagoromo densetsu. In: *Dictionnaire historique du Japon*. 1981, s. 9-10. Dostupné z: www.persee.fr/doc/dhjap_0000-0000_1981_dic_7_1_890_t2_0009_0000_4. S.9

NG, Wai-ming. *Imagining China in Tokugawa Japan: Legends, Classics, and Historical Terms*. New York: SUNY Press, 2019. ISBN 978-1-4384-7308-6.

REISCHAUER, Edwin. *Dějiny Japonska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-843-8.

RIMMON-KENAN, Shlomith. *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001. Strukturalistická knihovna. ISBN 80-729-4004-X.

RUMÁNEK, Ivan R. Rozprávanie o Zberačovi bambusu. *Nový Orient: odborný čtvrtletník Orientálního ústavu AV ČR*. Praha: Orientální ústav, 2019, 74(1), 65-84. ISSN 0029-5302.

SAITÓ, Mika. From The Tale of the Bamboo Cutter to Princess Kaguya: Metamorphoses of the Tale in Manga and Beyond. *Journal of the American Association of Teachers of Japanese* [online]. 2021, 55(1) [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.5195/jll.2021.153>

ŠVARCOVÁ, Zdeňka. Japonská literatura. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0999-1.

Filmy a seriály

美少女戦士セーラームーンS かぐや姫の恋人 [*Sailor Moon S Movie: Hearts in Ice*] [film].

Režie ŠIBATA Hiroki. Japonsko: 東映株式会社 [TOEI COMPANY, LTD.], 1994.

犬夜叉 鏡の中の夢幻城 [*InuYasha the Movie 2: The Castle Beyond the Looking Glass*] [film].

Režie ŠINOHARA Tošija. Japonsko: 東宝株式会社 [TOHO CO., LTD.], 2002.

Naruto: Šippūden [ナルト 疾風伝]. 21. řada, 1.-16. díl [televizní seriál]. Režie DATE Hajato.

Japonsko: テレビ東京 [TV Tokyo], 2016.

Příběh o princezně Kaguje [*Příběh princezny Kaguji, かぐや姫の物語*] [film]. Režie

TAKAHATA ISAO. Japonsko: Studio Ghibli [株式会社スタジオジブリ], 東宝株式会社

[TOHO CO., LTD.]. Překlad titulků: Petr Štádl. 2013.

Internetové zdroje

舞台「PRINCE KAGUYA」【東京公演・1回目】. Online. In: 株式会社エイガ・ドッ

ト・コム. Eiga.com. Dostupné z: <https://anime.eiga.com/event/105219/>. [cit. 2023-11-03].

CLARK, Stephen. Moon orbiter successfully launched from Earth. In: *SPACEFLIGHT NOW*

[online]. 14.09.2007 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://spaceflightnow.com/h2a/selene/070914launch.html>

KINOŠITA, Akira. Hagoromo (Celestial Feather Robe). Online. In: *The-NOH.com*. Caliber

Cast. Dostupné z: https://www.the-noh.com/en/plays/data/program_011.html. [cit. 2023-10-

27].

MARTINEK, František. KAGUYA míří k Měsíci. In: *Česká astronomická společnost* [online].

18.09.2007 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: [https://www.astro.cz/clanky/kosmonautika/kaguya-](https://www.astro.cz/clanky/kosmonautika/kaguya-miri-k-mesici.html)

[miri-k-mesici.html](https://www.astro.cz/clanky/kosmonautika/kaguya-miri-k-mesici.html)

Most expensive film anime. Online. In: *Guinness World Records Limited 2023*. United Kingdom. Dostupné z: <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/most-expensive-film-anime>. [cit. 2023-11-06].

NIŠIMURA, Joko. The Evolution of Curved Beads (Magatama 勾玉/曲玉) in Jōmon Period Japan and the Development of Individual Ownership. Online. *Asian Perspectives*. 2018, roč. 57, č. 1, s. 105-158. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26775209>. [cit. 2023-10-13].

PEARSON, Helen. Mouse created without father. *Nature* [online]. 24.4.2004. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1038/news040419-8> [cit. 2022-03-27].

(10880) Kaguya = 1996 VN4 = 1994 LQ6 = 1998 CO4. Online. In: *The Minor Planet Center*. Center for Astrophysics | Harvard & Smithsonian. Dostupné z: https://minorplanetcenter.net/db_search/show_object?object_id=10880. [cit. 2023-11-03].

Počítačové hry

東方永夜抄 [*Imperishable Night*]. 上海アリス幻楽団 [Team Shanghai Alice]. 2004-08-15. Dostupné na platformách: Windows 98/SE/ME/ 2000/XP [cit. 2023-11-03].

大神 [*Ōkami*]. 株式会社クローバースタジオ [Clover Studio Co., Ltd.]. 株式会社カプコン [Capcom Co., Ltd.]. 2006-04-20. Dostupné na platformách: PlayStation 2, Wii, PlayStation 3, XBox One, PlayStation 4, Microsoft Windows. [cit. 2023-11-03].